

MUQÂQIŃ DÂŃ

Papia ired maŃnao dâŃ qâreŃkekicne forakac i gâcne sâko Salomozi qâreŃkewec, â dâŃ gâcne bocjaha ine Ńic gâcne jaŃe zuhuckerâ qâreŃkembiŃ. DâŃ qâreŃkekicne forakac izi Salomo â Ńic gâcne maŃqârâŃ-jenicte fuŃne bataniŃkekac. Papia maŃnao maŃqârâŃ dâŃ bocjaha fokac hâcne. Erâ maŃqârâŃte fuŃne ziŃuc mukicne: “Moc maŃqârâŃhec juzo murâ Anutu araŃ bacnehuc juzejec.” Salomozi muqâqiŃ dâŃ buc buc mu qâreŃ ewec ired zare 3000, erâ i zira mi râe-fârekicne. Erâ dâŃ mufârewec i mitiopec sawa mâcne, Ńic juju â eebapapec mâmâc rakac.

Papia maŃnao dâŃ forakac i bâfâuckepene biri kâcŃene 5 fuakac, ine kecziŃuc:

Biri 1 i Muq 1—9.

Biri 2 i Muq 10—Muq 22:16.

Biri 3 i Muq 22:17—Muq 24.

Biri 4 i Muq 25—29.

Biri 5 i Muq 30—31.

Biri namba 1 ired maŃnao dâŃ forakac ine kecziŃuc: Mu qaŃazuc â muqâmoc dâŃ sasawa, erâ i dâŃ zoŃoricne â oomane. Sasecte â sâqocnere uŃdâŃ, Anutarao qohotahuc maŃhuhuŃ juju, erâ e araŃ babacne â mai eecne ired muqâmoc â babaafec dâŃ hâcne.

Biri namba 2 ired maŃnao ine muqâqiŃ dâŃ fârine â biri zora fokac, muqâqiŃ dâŃ buc buc 376 fokac hâcne. Erâ i Ńic jaŃere juju â eebapa

honehuc ira iticnerâ mu qârenj ekicne. Juju â eebapa kecziŋucte muqâqiŋ dâŋ fokac: Nîc hesarac gie, naru motec mu bâtiŋ eejare, ŋowe ŋonâŋ jujuo ŋonâŋzi jume biankeme ŋowenere eri bianj ee, namente fuŋne â tâpiri, wiac sâcti qâtiri ee, ojoŋ jujure dâŋ, âbârâ ŋiczi gie sioc â eeatuc tâmiric bapa, erâ dâŋ wiac gâcne gâcne.

Biri namba 3 irec maŋnao dâŋ forakac i biri 2 ira dâŋ fokac irec âgone jaha. Erâ wâc waiŋ opâ âmbâŋ nânâ, â sasec gie â wiac hâhâwicne fuame sowine mumu irec uŋdâŋ.

Biri namba 4 i Hisikiazi ŋicwofuŋ juhame mu qârenj ekicne. Erâ dâŋ forakac irec qizecne ziŋuc fokac: Zoanŋe wiac ebac eenŋopenenj irec muqâmoc â babaafec dâŋ.

Biri namba 5 ira ŋic moc zâŋene Aguru ere muqâqiŋ dâŋ gâcne fokac, erâ ŋokac moczi ŋokâ-ticne ŋicwofuŋ Masa e uŋsawanj â muqâmoc dâŋ ecnekac. Tataranao ine ŋokac moczi ŋowe-ticnehec jume biankeocmu irec mumutenj dâŋ bâfuanŋopenenj.

Muqâqiŋ dâŋ i maŋqârâŋhec jujure dâŋ fâri hândâŋne moc

¹ Dawidire ŋokâ Salomo, Israe ŋicwofuŋ hâcne, ere muqâqiŋ dâŋ sasawa zi.

² Muqâqiŋ dâŋ zizi maŋqârâŋ â mumutâc dâŋ bianŋe hone mana tarac enaŋte â dâŋ qame hukicne wâc mana taranaŋte bafic-nâpocmu.

³ Dâŋ izi hâcne weniŋuc erâ mamanahec juzo â siocmâc tiŋne â bianŋe juju irec fuŋne sâcne qazu-nâreocmu. ⁴ Ehuc ŋic babititicne jaŋe

jujüre fuŇne jaza mutâc eha maŇfârihec eniŇmu â ȇic socqâri jaŇe wâc mamana â maŇqârâŇ qazu-jareocmu. ⁵ Ehame maŇqârâŇhec jaŇe dâŇ zi wose manac epie mamana-jenĳic fua qârâŇkeocmu â maŇfânâŇhec jaŇe wâc bafic-jopahuc juju hata biaŇnao jowa qataŇ ejareocmu. ⁶ Ehame muqâqiŇ dâŇte fuŇne â ȇic maŇqârâŇhec jaŇere dâŇ herâricne â suŇsuŇne i sâcne mana taraniŇmu.

Nic socqâri jaŇere uŇsawaŇ dâŇ

⁷ WofuŇ araŇ babacne izi maŇqârâŇte hata fu-fuŇkene ekac. Niĳic mutuc matacne jaŇe maŇqârâŇ dâŇte manapie wawahane eha mananiŇte takic-jopaekac.

⁸ Motec-mae, go mamacgezi dâŇ gaza qazuc eekac i manazemec, â neŇgocgezi dâŇ muekac irec hazec wâc râezemec. ⁹ IŇuc ehuc jahere dâŇte manatec qizecgere eridu â upegere qo-qonaŇ ezejec. ¹⁰ Motec-mae, go ȇic sindaŇne jaŇe esâicgupie mi docke-jarezemec. ¹¹ JaŇe ziŇuc mecne gazaniŇmu: “Ajoc, go waretec ra ȇic maŇhumuc e me e bâfuarâ qâhâmonaŇ. NâŇâc ȇic biaŇne fuŇne tâmiric mâc qâhâmonzepeneŇ. ¹² JaŇe biaŇne â qiĳicne juhapie bâfuac-joparâ jopapene hâmorâ foranzepieŇ. ¹³ Ehame moner maŇa wiac-jenĳic fuŇne fuŇne bâfuarâ ficnâŇecko râe guruc epene fusucmazejec. ¹⁴ Ireĳic ware qâtec-nâpoc, eme wiac fiuc ronaŇmu sâc bâtâc banzepeneŇ.”

¹⁵ Motec-mae, go ȇic iŇucne jaŇehac mi juhuc dic bajarezemec. ¹⁶ JaŇe wiac hehesicne eniŇte zoqac erâ zikare goŇgoricne heenĳopieŇ. ¹⁷ JaŇe

zoaŃko wipe jaŃe honec-jopahapie ufiç fârepie mi jowaŃiŃmu. ¹⁸ Njiç iŃucne jaŃe burec ehuc jaŃe jaŃacne bitiŃ râepie kicjopaocmu. ¹⁹ Njiç zika qahuc wiac fiuc roŃiŃmu jaŃe zikare biŃe jaha eniŃmu, fiuc roro jaŃe iŃuc hâcne fua-jareocmu.

MaŃqârâŃhec jujure fânoc hehe dâŃ

²⁰ ManaŃgopieŃ, maŃqârâŃzi Ńiç baafec-jopaekac jaŃe hata upeo me hae zoŃao maŃqârâŃ dâŃ muenŃgopieŃ. ²¹ Erâ haesac motâcko â Ńiç tutumaŃko maŃqârâŃ dâŃ musokaenŃgopieŃ wâc.

²² O Ńiç mutuc matacne! NŃeŃe mutuc-ŃeŃiç i mo damaŃko moc omaeocmu? Me mamana sâkore mu âke sisic ehuc mamana qiqikiŃ i wezimucko moc beheniŃmu? ²³ Njiç maŃqârâŃhec jaŃe mu bâtiŃ eŃarepie dâŃŃeŃiç mananzepieŃ, jaŃe hâcne uŃ sawaŃ biaŃne eŃarehuc ŃeŃe wâc mamanahec eniŃte dâŃ ŃazaenŃgopieŃ. ²⁴ JaŃe wira hefârec eŃarembiŃ, ehame ŃeŃe ine dâŃŃeŃiçte hazec mi râembiŃ, â meŃeŃiç sicne-Ńarepie mi rombiŃ. ²⁵ NŃeŃe uŃsawaŃ dâŃŃeŃiç qâsuahuc mu bâtiŃ eŃarezo mupie takic-Ńopame qikiŃnemiŃ. ²⁶ Irec sisipiric fua-Ńareme honec-Ńoparâ gâwie-ŃareniŃmu, â wiac hâhâwicnezi fai-ŃeŃiçko feme mu âke sisic eŃareniŃmu wâc. ²⁷ Wiac izi mâŃâŃ qicwânzâŃhehec iŃucne fiçi-Ńarehuc zâiç fâro â zârâ hâriŃ bâfua-Ńareme iŃuc hâcne eŃareniŃmu. ²⁸ IŃuc fua-Ńareme maŃqârâŃte wira wâwâsic epie arictac eocmu. Ehuc ira me ira maŃqârâŃ bâfuaŃiŃte basa-bipieniŃmu hâcne. ²⁹ NŃeŃe damaŃ sâc maŃqârâŃte manapie wiac wawahane

eha WofuŃ araŃ bacneniŃte takic-Ńopame qikiŃnembini. ³⁰ NŃŃe uŃsawaŃ dâŃjenicte moc mi eŃareha mu bâtiŃ eŃarezo mupie râŃgenkembini. ³¹ Irec ŃŃŃe juju bapa-Ńenicte fârine rohapie wiac ebac embini irec okacne fisi-Ńareocmu hâcne. ³² Ńic mamana tâmiric jaŃe maŃqârâŃ dâŃ qikiŃneengopienŃe hâmoniŃmu, â Ńic mutuc matacne jaŃe manabâc tâmiric kosa juengopienŃe sipirickeniŃmu. ³³ MaŃqârâŃ dâŃ mana maŃ eocmu Ńic eki ine hâhâwic tâmiric wama faio juhâc qâhâmoocmu.

2

MaŃqârâŃhec juju irec fârine

¹ Motec-mae, no dâŃ gaza qazuc ekopac i manazemec, ehuc wiac i me i ecmurâ gazape mi nikecguzejec. ² Go maŃqârâŃ dâŃte hazec râezemec, ehuc mana taracmurâ esâickehuc giene bazemec. ³ Erâ mamana saric â maŃzi wiac mamana tara fua-gareocte nunumu gie bazemec. ⁴ Go siliwa moneŃ me boreŃ zeŃŃŃ duckekicne bâfuacmurâ babasa gie banzaŃ, irec sâc jaha giene batec mamana fua-garezejec. ⁵ InŃuc ecmuo ine WofuŃ araŃ babacne irec fuŃne mecne, â AnuŃture fuŃne i mâmâc mana taracmu. ⁶ MaŃqârâŃ i WofuŃzi tahac-nâpoekac, erâ mamana saric â mamana tara i eraonec jaha ware-nâreekac. ⁷ Eki hâcne Ńic tiŃne â siocmâc bafic-jopaekac â Ńezic-jopaekac. ⁸ Ehuc, Ńic âgofâc-jenic bafic-jopahuc dâŃjenic mutiŃne-jareengopienŃ Ńic i jaŃe sapec-jopaekac, â e jahacnao qohotahuc juengopienŃ jaŃe hone soŃŃŃ ejareekac.

⁹ Go maŋqârâŋ dâŋ manacmuo ine wiac biaŋne â tiŋnere hata hone taracmu, ehuc irec sâcko ebac ehuc jucmu. ¹⁰ Erâ go maŋqârâŋhec jaha jutečne mamanaŋgezi bubiaŋ bâfua-gareocmu. ¹¹ Mamana saric â maŋzi wiac mamana tara izi ŋezicguocmu, ¹² ehuc wiac hehesicne ezicte aka hegareocmu. Ehame ŋic dâŋ kosa muhuc bâbâsifuc bâfuaŋgopieŋ jaŋerao ra qohotazicte hata hebâzicke-gareocmu. ¹³ Ńic iŋucne jaŋe dapâcte hatao juiŋte tiŋne jujure hata râpeckeŋgopieŋ, ¹⁴ erâ wiac hehesicne ehuc bubiaŋ manaŋgopieŋ, â wiac sindaŋnere aŋac bajuŋgopieŋ. ¹⁵ Jaŋe hata-jeŋic keke poricne â hatagâŋ-jeŋic i bac bânoricne.

¹⁶ Go maŋqârâŋhec jucmuo ine ŋokac sâqocnezi dâŋ wokemaŋzi wiac ehuc esâicgume sâcne sanaŋkerâ dâŋticne hetapâickecmu. ¹⁷ Ńokac iŋucnezi ŋowe-ticne maŋzi beheekac, ehuc mumupaŋ dâŋticnere wâc nikeckeekac. ¹⁸ Go ŋokac ere ficko moc racmuo ine hâmoc haere hatao racmu hâcne. Manakic, ere ficko rara izi hâmockicne jaŋere mâreŋko rara irec sâc ekac. ¹⁹ Ńic moczi ŋokac e iqickeocmuo ine mocwâc mi risieocmu, ehuc juju hata mocwâc mi bâfuaocmu. ²⁰ Irece go ŋic biaŋne jaŋere itiroc bâjâpehuc tiŋne juzemec. ²¹ Ńic tiŋne â bahacmâc jaŋe hâcne mâreŋko damaŋ zora jufeniŋmu. ²² Ńic sindaŋne jaŋe ine Anutuzi hofâ qinziŋ iŋucne mâreŋkonec unuc-jopahuc bâsirowec-jopaocmu hâcne.

3

Ńic socqâri jaŋere uŋsawaŋ dâŋ

¹ Motec-mae, no dâŃ gaza qazuc eekopac irec moc mi nikecguzejec, â wiac ebac ec-murâ mutâcne-gareekopac i manasuhuc juze-mec. ² DâŃ wiac qazu-gareekopac i bajucmuo ine damen zora juhâc qâhâmocmu. ³ Go âgo mirin â siocmâc juju i moc mi râpeckezemec, ehame izi hâcne upegere qoqonaŃ â mangere fosin erâ fozejec. ⁴ Go inuc ecmuo ine Anutu mecne â Ńic jaje mecne mâmâc mana-garepie biankeocmu.

⁵ Go gahacne mamanao mi roweckehuc WofunŃe dapeŃko soŃkerâ juzemec. ⁶ Erâ wiac sawa ebac ehuc WofunŃe manasuzemec, eme eki juju hata fâretin jaha gaza gowatuc eocmu. ⁷ Go mamanagere manatec fefene boc mi ezejec, ehuc wiac hehesicne râpeckehuc WofunŃ mocjaha araŃ bacnezemec. ⁸ Go inuc ecmuo ine izi hâcne nârâ bibian irec sâc egareha wicge somieocmu â zâicge wâc mâtenkeocmu. ⁹ Giegangao nânâ monzan wiac fuaekac sâc irecnec bianŃe gâcne rorâ bâzi rikehuc WofunŃ muac baafec ecnezemec. ¹⁰ Go inuc ecmuo ine nânâficgezi fufusuc jaha foocmu, â wainŃ giegao mazuc mâriri fuame ficge hefusetec tiwâne foocmu.

¹¹ Motec-mae, WofunŃi bâtingume manatec wawahane mi ezejec. ¹² WofunŃ e Ńic moc jaunkezo murâ ba bâtin ecneekac; e mamac moczi Ńokâ-ticne qa bâtin ecneekac irec sâc eekac hâcne.

¹³ Ńic moc manqârânŃ â mamana tarahec juekac ere manape zerine ekac. ¹⁴ Wiac izi hâcne siliwa â gol jahere sâc sirickehuc wiac furi sâko jâmbânŃ ekac. ¹⁵ ManqârânŃzi qânâ furi sâko irec sâc

wâc jâurukac, â wiac i me i bajuzo muekic izi irec wahamicne. ¹⁶ Maŋqârânzi juju damenġe bâzoraocmu, ehuc moneŋ mafa â zâŋe biŋe wâc bâfua-gareocmu. ¹⁷ Maŋqârânhec juocmuzi bu-biaŋ â wama faio juocmu. ¹⁸ Maŋqârânhec ju-niŋmu jaŋe juhâc qâhâmoniŋmu, ehame izi hâcne juju fârine bâfua-jareocmu.

¹⁹ Wofuŋ e maŋqârânhec jukacte
mârenġe hobetenġ râewec,

â mamana tara focnekacte
qânikiŋ qaratiwec fokac.

²⁰ E maŋqârânheczi mume opâ jaŋe fisiŋgopiŋ,
â karoraczi opâ hoŋkeme mârenġo hoe wa-
haekac.

²¹ Motec-mae, go maŋqârânġ â mamana tarage
soŋaŋkehuc juhaŋtec moc mi sifucke-garezejec.

²² Wiac izi hâcne juju biaŋ â jujuhâmo
bâfua-gareocmu. ²³ Go iŋuc ecmuo ine hatagao
sâcne racmu â kikege wâc mi fâfâcguocmu. ²⁴ Go
wiac irec me irec mi hâwicguha waha guŋ biaŋne
fohaŋtec hae fureocmu. ²⁵ Niċ sindaŋne jaŋere
wiac hâhâwicnezi mânâŋ qicwânzâŋnehec iŋucne
fisiekcac, irec sâc jaha ututuŋ fisi-garezacte mana
mezac mi ecmu. ²⁶ Wofuŋzi hone soŋaŋ egareha
sâcne jucmu, eki hâcne wiwiticko fezicte kikege
sapeckeocmu.

²⁷ Go tâpiri fogarekac sâc niċ qarâ suriŋne
jaŋe ehâmo-jarezemec. ²⁸ Go miŋecgac jaha
niċ âgoge bafickezo manasukicko tomâckore
biŋe mi râetec fozejec. ²⁹ Me niċ âgoge moc
gorao roweckehuc maŋfuŋgao juekcac e râsi ec-
nehuc wiac sâqocne moc mi ecnezemec. ³⁰ Niċ

moczi wiac hehesicne i me i mi egareha fune
 tâmiricko ehac dâŃ mu qaqatarac mi ezepirec.
³¹ Nîc zâzâicne tâpiri-jenîcte iinguan mi ejareze-
 mec, ehuc jaŃe wiac eenġopien irec sâc jaha
 mi ezemec. ³² Wofunzi nîc hehesicne jaŃe
 hâcne qaisoc-jopaekac â nîc tiŃne jaŃe ine
 âgo ejareekac. ³³ E nîc sindaŃne jaŃere fic
 hae sâweckeekac â nîc tiŃne jaŃere ine jam-
 bunkeekac. ³⁴ Ehuc nîc mu âke sisicne jaŃe
 gâwie-jareekac â maŃhuhun juenġopien jaŃe ine
 mana biaŃ-jopaekac. ³⁵ Nîc maŃqârâŃhec jaŃe
 zâŃe biŃe sâkohec eniŃmu â nîc mutuc matacne
 jaŃe ine mimi busâqoczi fai-jenîcko feocmu.

4

MaŃqârâŃhec juju irec fârîne

¹ Motecfâc-nane, ŃoŃe mamac-Ńenîc noni
 wiac Ńaza qazuc eekopac irec hazec râerâ
 mana hâmonîŃ, ehuc maŃzi mamana tara
 bâfuanzepien. ² Wiac qazu-Ńareekopac i
 biaŃne sasawa, irec manasuhuc junzepien.
³ No nenġoc mamac jahec-nane jahere motec
 wârâŃne mocsâkoa juhape ⁴ mamac-nanezi wiac
 qazu-narewec. Ehuc dâŃ ziŃuc naza jujec: “DâŃ
 gazaekopac sâc irec ninikec moc mi bâbâfua
 manasuhuc juzemec. Erâ sâcmutâc dâŃnane
 mana reren ehuc sâcne juhâc qâhâmocmu.
⁵ Go maŃqârâŃ â maŃzi wiac mana utuckehuc
 mamana tara i bâfuazemec, ehuc dâŃ gazaekopac
 i mi qâsuazemec. ⁶ Go maŃqârâŃ mi râpeckecmuo
 ine izi hâcne sapecġuocmu, â mana maŃ ecmuo
 ine soŃaŃġuocmu. ⁷ Manakic, go maŃqârâŃhec

ecmurâ zoqac sâko ezemec, zoqac izi hâcne maŃqârâŃhec jujure fufuŃkene ekac. Go wiac irec me irec mâcne, maŃzi wiac mamana tara irec manatec furi sâko eha bâfua-jâmbâŃkezemec. ⁸MaŃqârâŃ dâŃ mana maŃ etec izi zâŃe biŃe sâko bâfua-garezejec, â maŃzi hâpo heârŃ ecnetec eri qoqonaŃge eocmu. ⁹Go iŃuc etec eri hendiŃ â eriduge eocmu hâcne.”

¹⁰ Motec-mae, go dâŃnanere hazec râec, ehuc dâŃ gazaekopac sâc manatec fârine eha bajuhuc damenŃ zora juŃezemec. ¹¹No maŃqârâŃte fuŃne gaza gowatuc epo, ehuc siocmâc jujure hatao jowacgupo. ¹²Irec go hatagao rahanŃtec wiac moczi aka moc mi hegareocmu â gasackerâ racmuo ine kikege wâc mi fâfâckeocmu. ¹³Wiac qazu-garekicne irec manasuhuc juzemec, â mamana bâfuamenŃ izi hâcne jujuge dopeckeekacte biane soŃaŃkezemec. ¹⁴Go Ńic hehesicne jaŃere hata mi âtezemec â Ńic sindaŃne jaŃere itiroc wâc mi bâjâpezemec. ¹⁵Go jaŃere hata râpeckerâ dic bacnehuc wiac hehesicne mi ezemec, iŃuc ehuc gahacne hatao zuhuckerâ razemec. ¹⁶Ńic sindaŃne jaŃe wiac hehesicne mi eniŃmuo ine guŃ sâcne mi foniŃmu, â Ńic moc mi bâzâickeniŃmuo ine guŃqârî jaha foniŃmu. ¹⁷Wiac sindaŃne â zâzâicne ebac ee izi hâcne nânâ opâ-jeŃic eekac.

¹⁸Ńic tiŃne jaŃere hata i furic oŃa rarac iŃucne, oŃa rarac i zoaŃ wefume fuŃkerâ mârenŃ tamae rahuc hae fure-fâreekac. ¹⁹Ńic sindaŃne jaŃere hata ine dapâc qisiric iŃucne, irec jaŃe wiac izi me izi kike-jeŃic fâfâckeme waha jopaekac i mi hone taraenŃgopiŃ.

²⁰ Motec-mae, go hazec râe-hâmohaŋtec dâŋ gazape manazemec. ²¹ Go dâŋnanere ninikec moc mi bâfuahuc maŋzi mana sakac ezemec. ²² Moc e dâŋnane mana tarahuc bajuocmuo ine izi hâcne nârâ bibiaŋ-ticne ehuc juju bâfuacneocmu. ²³ Go maŋge soŋaŋkezemec, izi hâcne juju bâbâfuagere hobeteŋne ekac. ²⁴ Erâ go burecdâŋ moc mi muzemec, ehuc mumusifuc â eeatuc dâŋ wâc mi bajuzemec. ²⁵ Go dunduŋ dadape fihuc mâcne, zâŋe dândâŋne fihuc wiac maicgurâ fokac i honezemec. ²⁶ Go wiac moc ezo murâ mana-hâmohuc etecne fârine biaŋne fuaocmu. ²⁷ Ehame hata hehesicne qikiŋnerâ tiŋne hatao âtehuc ŋifec me ŋifec qâsorierâ razic wefuc mi ezemec.

5

Boe sau gie bapare uŋdâŋ

¹ Motec-mae, go hazec râehuc maŋqârâŋ â mutâc dâŋnane manazemec. ² Go iŋuc ecmuo ine weniŋuc erâ juju biaŋne bâfuazo i mana taracmu, ehame dâŋmumugezi mamanagere fuŋne mutaniŋkeocmu. ³ Manakic, boe sau ŋokacte dâŋzi baŋac iŋucne aŋacnehec eekac, e micticnezi wokemaŋ dâŋ muziziwehuc muekac. ⁴ Irec go qanaŋ dâŋticnere manatec aŋacne eocmu, zâheç ine gorao kegoç hâtâne me sâqe bune râpene mictara irec sâc eocmu. ⁵ Ŋokac iŋucnezi hâmoc haeo jowacgu raocmu, e hata ira hâcne raekac. ⁶ Ŋokac e jujure hataoa mi juekac, erâ go hone manac mi ecnehaŋtec qâsorierâ kosa barasa raekac.

⁷ Motec-mae, no dâŃ gazakopac zi manarâ moc mi nikecguzejec. ⁸ Go Ńokac iŃucne dic bacnehuc ficticnere motâc moc mi maickezemec. ⁹ Sifu ecmuo ine zâŃe biŃegezi Ńic gâcne jaŃere maio wawahane eha socqâri jaha juhuc Ńic jaŃere meo fetec mi akicguniŃmu. ¹⁰ Ine hâcne, Ńic furune jaŃe monerŃ mafa wiacge gowac rohapie gie bahuc wiac hure-fâremerŃ i gâcne jaŃere biŃe eocmu. ¹¹ Wiac iŃuc fua-gareme hâmozo erâ kio huse ehuc dâŃ kecziŃuc mucmu: ¹² “Jei, no mu bâtiŃ enarezo mupie wemocte qatarapo, ehuc uŃdâŃ-jeŃic mi manapo? ¹³ No qaŃazufâc-nane jaŃere dâŃ wemocte qikiŃnepo â Ńic wiac naza qazuc embiŃ jaŃere dâŃte hazec wâc wemocte mi râepo? ¹⁴ No iŃuc ehuc Ńic ŃonderŃko juhape ututuŃ jaha mimi qaŃa fai-naneo fezo ewec.”

¹⁵ Go gahacne ŃonâŃtao qohotahuc maŃge erao sawa râetec fozejec. ¹⁶ Ńokac gâcne jaŃehac juhuc naru motec bâfuac-jopacmu jaŃe âgo egarehuc sâcne mi baficguniŃmu. ¹⁷ Naru motecfâcge jaŃe soka-fârerâ Ńic furune moc mi bafickehuc go gahacne sawa baficguhuc junzepierŃ. ¹⁸ Irec go Ńokacge naru zerŃerŃ jaha rotec ŃonâŃge ewec ehac bubiaŃ faio jaha juzepirec. ¹⁹ Ńokac e gâjoŃ sereŃ hawari biaŃ â totoc fara tacnezi âgo jaunŃ egareme bubiaŃ manazemec, erâ e gore ecneha jaunŃ bacgume manatec sâckezejec. ²⁰ Motec-mae, go wemocte Ńokac kosa jujune erao maŃge râetec foomu, me wemocte Ńic mocte Ńokac hâpohuc susu-ticne ro fâre ecmu? ²¹ Manakic, WofuŃzi wiac ebac eekomec i hone-fâreekac, ehuc hata raekomec sâc ruc bagarehuc juekac. ²² Ńic

sindaŋne e sâqocne-ticnezi wiwitic ecneha ira feme kiekac. ²³ E jahacnao bâbâtiŋ gie sâcne mi baekacte hâmoocmu hâcne, â mutuc matacne juekacte zâŋeruŋko wâc huocmu.

6

Qâoma â siochec juju irec unđân

¹ Motec-mae, go ȋic âgoge bafickehuc tofa-ticne bazucmurâ moc mupaŋkemeŋ me? ² Ehamē go gahacne mumupaŋ dâŋzi bitiŋ egareha rocguwec me? ³ Motec-mae, go iŋuc wiac moc fua-gareme ȋic ere meo femēŋko ine gahacne sahaç ȋezickecmurâ kecziŋuc ezemec: Go picpac jaha erao rarâ akicguocte numucnezemec. ⁴ Ireç go hesacke furic ehuc guŋ mi fozemec. ⁵ Go wipezi eekac iŋuc ehuc bitiŋ heunuckerâ wisezemec, erâ beczi wosaŋeŋ bapa ȋic honerâ qârucnerâ wisehuc juju-ticne bâfuaekac irec sâc ezemec.

⁶ ȋic roroc qaŋqaŋne jaŋe fiu qozazaŋ jaŋere eebapa honerâ maŋqârâŋ bâfuanzepieŋ. ⁷ Fiu qozazaŋ jaŋe soŋaŋ micne me ȋicwofuŋ me guriŋ bapafâç-jeŋic aricne, ⁸ erâ sifu hoemaŋ dameŋte manasuhuc nânâ wiac-jeŋic zoaŋ dameŋkoa ro qâzuc eenġopieŋ. ⁹ ȋic roroc qaŋqaŋne e mo dameŋko ojoŋ juju-ticne moc beheocmu? Me wezimucko moc faharerâ gie baocmu? ¹⁰ E ziŋuc hâcne muekac: “No me zâzâfic qarâ guŋ piticne mac fope.” ¹¹ E iŋuc muhuc guŋ fohame roroczi zikaŋic jaŋe iŋucne ututuŋ jaha fisicnerâ bawa-haocmu.

12 Njic repic qapicne â sindaŃ hârindaŃne jaŃe gibioc dâŃ muhuc juengopieŃ. 13 Ehuc esâic-ŃopaniŃte zâŃe bazuc eŃareengopieŃ â kikezi âte zifuŃ-ŃopaengopieŃ erâ mezi sâsâc eŃareengopieŃ. 14 JaŃe iŃuc ehuc hehesic bâfuaniŃte maŃzi dâŃ manasu biric eengopieŃ, ehuc doc bapa gie bahuc juengopieŃ. 15 JaŃe iŃuc eengopieŃte sisipiriczi ututuŃ jaha fisi-jarerâ bâsirowec-jopame mocwâc mi juniŃmu.

16-19 WofuŃ e eebapa 7 kecziŃuc jaŃere maname mamakâcne eha râsi ejareekac:

Pepec zâŃe fifi,
 micbipiczi wokemaŃ dâŃ mumu,
 Ńic bahacmâc qâqâhâmoc-jopa,
 dâŃ repicne manasu biric ee,
 wiac hehesicne ezore fâro hata rara,
 dâŃgieo domahuc dâŃ muhasickerâ burec ee,
 erâ âgo Ńondenko juhuc iiriac â kikisâ bâbâfua.

Boe sau gie bapare uŃdâŃ

20 Motec-mae, go mamacgere sâcmutâc dâŃ mana rereŃ ehuc juzemec, erâ wâc neŃgocgezi wiac qazu-garewec irec moc mi nikecguzejec.

21 Go dâŃjekic maŃgao râetec foha paŃzâic jaha bajuzemec. 22 Ehame hata ira me ira racmurâ jowa qataŃ egarezejec, ehuc Ńafeo Ńezicguzejec â zoaŃko wâc baficguzejec. 23 Sâcmutâc dâŃjekiczi lambe iŃucne tamae-garezejec, â mumutiŃ dâŃjekiczi juju hata biaŃne irec fuŃne gaza mutâc ezejec. 24 Sasec Ńokac jaŃerao qohotazicte me Ńokac gâcne jaŃere wokemaŃ dâŃzi bâdocguzacte jahere dâŃzi hâcne aka sâcne hegareocmu.

25 Ńokac hawari-jeŃic biaŃne izi mi woricguzejec,

me zâŃe rârâqâc honecgupie ririfirerâ mi docke-jarezemec. ²⁶ Njic moc e hata Ńokac nânâ poroŃ mocjaha maczi furine bazo murâ baocmu, mâc boe sau gie bapazi ine juju-ticne fârine sipiricke-fâreocmu.

²⁷ Go zocmimiŃ hâpohaŃtec Ńaqige akickeocmu me? ²⁸ Me zoc kine fainao âtehaŃtec kikege mi zaocmu me? ²⁹ Manakic, njic moczi njic mocte ŃonâŃhec focmu e irec sâc fuacneocmu. Moc e iŃuc eocmuzi zâic manaocmu hâcne. ³⁰ Njic moc e nânâre hâmohuc fiuc roocmuo ine njic jaŃe manacnepie boc mi sâqoreocmu. ³¹ Mocjaha, fiuc rohame izia bâfuaniŃmuo ine wiac irec furine râeha arec 7 eocte mucneniŃmu, e wiac focnekac sâc râe-fâreocmu hâcne. ³² Njic moc e boe sau gie baekaczi maŃ mamasasu tâmiric juhuc jahacne juju sipirickeekac. ³³ Njic e qahuc zâŃe biŃe-ticne bawahapie waha qaqane erâ juocmu. ³⁴ Nokacte Ńowezi hâcne njic e manaŃkehuc okacne bazucneocte zoqac sâko ehuc moc mi akickeocmu. ³⁵ Ehame furine râcnezo mupie qikiŃneocmu, â wiac izi me izi aaric-ticne wâc mi bâmâteŃkeocmu.

7

Boe sau Ńokac jaŃe mâsi fuŃne fuŃne eeŃgopier

¹ Motec-mae, go dâŃ gazaekopac i manasuhuc juzemec, ehuc sâcmutâc dâŃnanere moc mi nikecguzejec. ² Go sâcmutâc dâŃnane mana reren erâ juhâc qâhâmocmu. Go zâŃe hândâŃge soŃaŃkeekic irec sâc jaha mu qaqazuc dâŃnane soŃaŃkezemec. ³ No dâŃ gaza qazuc eekopac i

dameŃ sâc paŃzâic jaha bajuzemec, ehuc maŃgao qâreŃketec fozejec. ⁴ Go maŃqârâŃte manatec seŃgere sâc ezejec, â maŃzi wiac mamana tara irec manatec âgo fuŃfuŃge ezejec. ⁵ Jahe hâcne Ńic gâcne jaŃere ŃonâŃfâc jaŃerao mecne, â esâicguhuc wokemaŃ dâŃ egareŃgopieŃ Ńokac i jaŃerao mâmâc razicte aka hegareekopirec.

⁶ No dameŃ mocko ficnaneo Ńehuc qâqâtâc katanŃko zâŃe fiŃe rawec. ⁷ Eme Ńicmotec socqâri mamasasu tâmiric jaŃere ŃondenŃko motec mutuc matacne moc jume honepo. ⁸ E hata sâko fotâcnerâ hata ŃeŃehasicko boe sau Ńokac moc juwec irapec rarâ ere ficko fisiwec. ⁹ Erâ i hae Ńafeme dapâc foŃa iŃuc ewec.

¹⁰ Ehame Ńokac e mi fickonec waharâ bâfuazejec i! Ńokac e hata Ńokac jaŃere rurufa â eri qoqonaŃ wiac iŃucne rojuwec, ehuc eesâic gie baocte mâsi fuŃne fuŃne ewec. ¹¹ E mimi tâmiric hata sâkoo sisi hâhâŃ faio ifi aifi jaha rac warec ewec. ¹² Ehuc doma qatara rarâ hata ŃeŃehasicko domawec, izi irecnec ra hata sâkoo domawec, izi rarâ wiac nareŃ gareŃ eere tomao domawec. ¹³ IŃuc ehuc motec mutucne e honerâ izia hâpo mumuduc ecnerâ sasec zâŃe fiŃuc dâŃ kecziŃuc âzâcnewec: ¹⁴ “No miŃecgac qowi bâzi rikepacte qowi tiwâne fonarekac. ¹⁵ Irece no fickonec waharâ gore zâŃe fiŃuc juku bâfuacgukopac hâcne. ¹⁶ Manakic, no Aigita mâreŃkonec fofu qoruc erinehec i biac fofu-naneo rumackepac. ¹⁷ Ehuc siŃsiŃ saŃkarac â zineŃ sâfânâŃ wiac âsu bian i wâc biac râe-fâreŃpac. ¹⁸ Irece go biac waretec waha hâhâpoc erâ fohuc zeri bubian

manahuc fohapere hae furezejec. ¹⁹ Njowe-nanezi zira mi jukac, e zoricko rawec. ²⁰ Ehuc monen bocjaha amecke rawec, irec juku Sonda 2 taramerisieocmu.”

²¹ Njokac e injuc muhuc motec esâickeme woke-manj dânticnere dockewec. ²² Eme izia bulimakao qa hezuc enijte baraengopienj, me qowi moczi bitinj mi hone tarahuc ututunj jaha razime kime foha ²³ njic jaje fisirâ tepe moteczi murupie hâmoekac, irec sâc ehuc njokac bâjâpeme ficticnao fepic. E wipezi sisipiric fokac i mi mana tarahuc uficko jowaekac irec sâc jaha ehuc juju-ticne omaeocmu i mi mana tarawec.

²⁴ Irec motec-mae, go hazec râe-hâmohuc micdâŃ-nane manazemec. ²⁵ Go njokac injucnezi manj bâsifuc egareme hata-ticne moc mi bâjâpezemec. ²⁶⁻²⁷ Njokac e njic bocjaha sipiric-jopawec, erâ njic guru sâko bâdoc-jopame hâmo-fârembinj. Irec go ere ficko fecmuo ine hâmoc haere hatao racmu. Izi hâcne hâmoc haere hata bembenje ekac.

8

Manqârânte mu baafec dâŃ

- ¹ Manqârânzi wirakac,
â mamana tarazi owackerâ dâŃ mukac,
irec hazec râerâ mananinj!
- ² E tiki botânko mecne, hata sâko heririnjo mecne,
â hata nejehasicko mâmâc domahuc injuc ekac.
- ³ Erâ hae mendânko â haesac motâcko wâc domahuc
zinjuc muhuc wirakac hâcne:

- 4 “O ñicbureŃ, no ñoŃe hâcne wira-ñarekopac,
â marac fânân-nane i mâreŃ sâc ñic zenğoma
ñoŃerao fuakac.
- 5 MaŃhumuc juŃgopieŃ ñoŃe mamana bâfuaniŃ,
â ñic mutucne ñoŃe maŃfânânheç eniŃ.
- 6 ÑoŃe dâŃnane biaŃŃe i mana maŃ eniŃ,
micnaneonec dâŃ wahaekac i tiŃŃe sasawa.
- 7 No dâŃ muekopac i fârine sasawa,
â burecdâŃ ine qaisockeekopac.
- 8 No dâŃ jâmbomac sasawa muekopac,
sioc â mumusifuc dâŃ ine mi eekopac.
- 9 Ñic mamana taraheç jaŃe dâŃnane mana
tiŃŃeengopieŃ;
â maŃ mamanasuheç jaŃe mana
tara-fâreengopieŃ.
- 10 ÑoŃ siliware manapie omane eha
dâŃnanere manapie fârine ezejec,
erâ gol qaqaçnere wâç manapie wawahane eha
mamana tara ireç manapie furi sâko ezejec.
- 11 “MaŃqârâŃ no qânâ furi sâko jaŃere sâc sirick-
eekopac,
â wiac furi sâko i me i noheç sâc hehene mi
eekac.
- 12 MaŃqârâŃ no mamana tara-naneheç,
erâ mamana saric â mumutiŃ i wâç fona-
reekac.
- 13 Ñic moc e WofuŃ araŃ bacneocmuzi hehesic
qikiŃneocmu
no ireç hâcne sahaç fefe â penaroŃ,
eebapa sâqocne â burecdâŃ i
râpecke-fâreekopac.
- 14 No mamana tara â tâpiri-naneheç,

- irec dâŃ manasu biric erâ fârine wâc
bâfuaekopac.
- 15 No ñicwofuŃ jaŃe guriŃ bapa gie baniŃte,
â ñic fekiecne jaŃe sâcmutâc dâŃ bianŃe
râeniŃte bafic-jopaekopac.
- 16 MâreŃte guriŃ bapa ñic,
gawamaŃ me ñic zâŃe biŃehec
jaŃe noni hâcne dopec-jopahape
gie-jeŃic baŃgopieŃ.
- 17 No maŃjauŃ enareŃgopieŃ
jaŃe maŃjauŃ jaha wâc ejareekopac,
â wira basac enareŃgopieŃzi
bâfuacnuŃgopieŃ.
- 18 Nora o hâcne mazuc mâriri â zâŃe biŃe,
erâ mumutiŃ â jujuhâmo bâbâfuane fokac.
- 19 Nora onec wiac roniŃmu i gol ematauckekicne
â siliwa qaqaacne irec sâc jâuruocmu.
- 20 No tiŃne jujure hatao raekopac,
ehuc ñic jaŃere dâŃ mutiŃnehuc
mutaraekopac.
- 21 Ehuc maŃjauŃ enareŃgopieŃ jaŃe
bafic-jopahape
mafa mâriri fua-jarerâ ficjeŃic fusucmaekac.
- 22 “WofuŃ e wiac sasawa moc mi fuarâ foha
bâbâni no hâcne fuŃkerâ bâfuacnuwec.
- 23 E mârâc sasac jaha jâmbâŃ
mâreŃ sâko mâreŃ moc mi bâfuahuc
no hâcne râecnuwec.
- 24 Hâwec sâko me opâ zâŃe moc mi fuarâ foha
no hâcne fuapo.
- 25 Tiki kâcqeŃe â piticne jaŃe

- 26 Anutuzi mâreŃ me jufu sesuc
 me mâreŃ qâhâcne huŃgaŃne mac moc mi
 bâfuaha
 no hâcne fuarâ jupo.
- 27 No fuarâ juhape Anutuzi sawa qânikiŃ râewec,
 â hâwec qaŃeŃne fâretiŃnewec.
- 28 Ehuc faic karorac qaratiwec
 â juwic hâwec sâko zâŃene bâmârâŃkewec.
- 29 Erâ no fuarâ juhape jaha mâreŃte hobeteŃne
 râehuc
 hâwec sâko fofo-ticnao foocte mutarac-
 newec.
- 30 Ehame no zoaŃne zoaŃne Anuture heririŃko
 zeri faio juhuc bubiaŃ bâfuacnepe
 mana-nareme biaŃkewec.
- 31 IŃuc enareme mâreŃte manape zerine ewec,
 â Ńic jaŃere wâc manape biaŃkewec.
- 32 “Irec Ńicmotecfâc-nane, ŃoŃe dâŃnanere hazec
 râeniŃ,
 erâ dâŃ Ńazaekopac i mana rereŃ ehuc juhâc
 qâhâmoniŃmu.
- 33 DâŃ Ńaza qazuc ekicne i mana hâmonzepieŃ,
 erâ maŃqârâŃhec juhuc mi qâsuanzepieŃ.
- 34 No Ńic moczi kecziŃuc eocmu ere manape
 zerine eocmu:
 DâŃnanere hazec râeocmu,
 me zoaŃne zoaŃne ficmotâc-naneo fisirâ
 motâc râpeo maŃqârâŃ nore woŃec do-
 maocmu.
- 35 Ńic moc e no bâfuacnuocmuzi juju bâfuaocmu,

ehame Wofunzi manacneme biankeocmu.

³⁶ Me ñic moc e no qaisocnuocmuzi
hâmocte aňackeocmu hâcne.”

9

*Maňqârâňhec juju â mutuc matacne juju irec
fuňne*

¹ Maňqârâň e ficticne baocte wâtuň 7
âkendâňne-fârewec. ² Erâ tiwâ bâzi bâmockeocce
qowi moc qa hezuc ewec â waiň opâ-ticne i wiac
âsu bianneheczi bâsifuckewec, erâ wâc tela kason
wiac râe-fârewec. ³ Ehuc kiňaň narufâcne jaňe
haetonko domahuc dâň kecziňuc musokahuc
muniňte sorec-jopawec: ⁴ “Ñic ñokac mamana
tâmiric ñoňe wefuniň!” Â ñic mutuc matacne jaňe
wâc ziňuc jazaekac: ⁵ “Ñoňe wefurâ nânâ-nane â
waiň opâ wiac âsu bianneheczi bâsifuckepac i nâ
bac eniň. ⁶ Ñoňe ñic ñokac mamana tâmiric jaňe
behec-jopará maňzi wiac mamana tara irec hata
bâjâpehuc juhâc qâhâmonzepiň.”

⁷ Go ñic mu âke sisicne moc mu batiň ecnecmuo
ine mimi qaqa faigao feocmu. Me ñic hehesicne
moc dâň mucnecmuo ine eki râsi egarehuc
bâzâicguocmu. ⁸ Irec go ñic mu âke sisicne mu
batiň moc mi ecnezemec, sifu ecnecmuo ine
qaisocguocmu. Ñic maňqârâňhec dâň mucnec-
muo ine âgo egareocmu. ⁹ Go ñic maňqârâňhec
dâň i me i moc âzâcnetec maňqârâň-ticne soka
sanaň eocmu. Me ñic tiňne moc dâň i me i âzâcne
qazuc ecmuo ine mamana-ticne soka ñedâmârec
eocmu.

¹⁰ Wofuŋ aran babacne izi maŋqârâŋte hata fufuŋkene ekac. Go Tiri rune mana zakiehuc maŋzi mamana tara bâfuacmu. ¹¹ Maŋqârâŋzi jarage bafehuc jujuge bâzoraocmu. ¹² Manakic, go maŋqârâŋhec jucmuo ine irec fârine bianŋe fua-gareocmu, me maŋqârâŋ râpecketec irec okacne zâic busâqoc fua-gareocmu.

¹³ Wiac moc zâŋene mutuc matac e ŋokac mamana tâmiriczi mimi tâmiric jaha dâŋmarac sâko eekac ere sâc. ¹⁴ E ficticnere motâcko me haetonko ŋeŋerâ juekac. ¹⁵ Ehuc ŋic ŋokac hata-jeŋic sâc rac warec eenŋopien jaŋe dâŋ ziŋuc muhuc wira hefârec ejareekac: ¹⁶ “Ńic ŋokac mamana tâmiric, ŋoŋe wefuniŋ!” Â ŋic mutucne jaŋe ziŋuc jazaekac: ¹⁷ “Opâ fiuc rokične i nâpie aŋac zizine eekac, â nânâ poroŋ fiuc rokične i wâc nâpie aŋac baŋacne jâmbâŋ eekac.” ¹⁸ Ńic ŋokac eatuc-jopaekac jaŋe, ira rarâ hâmonaŋmu i mi mana taraenŋopien, ehuc mârâc ira rambin jaŋe biac hâmoc haeo humbin, i wâc kâuc baenŋopien.

10

*Salomore muqâqin dâŋ qâhâckerâ
râe-fârekicne*

¹ Motec moc maŋqârâŋhec juocmu e mamac-ticne bubian qacneocmu; â motec mutucnezi ine neŋoc-ticne zâic busâqoc bâfuacneocmu.

² Wiac sindaŋne ehuc moneŋ mafa bâbâfua izi sâcne mi bafic-nâpooocmu, bâmec bapa giezi ine hâmockonec batarac-nâpooocmu.

³ WofuŦ e Ŧic tiŦne jaŦe nânâre hâmo sipiric eniŦte mi manasuekac, ehuc Ŧic hehesicne jaŦe râsi ejarehuc buchâro-jeŦic qame wahaekac.

⁴ Ŧic ojoŦnezi hapetac erâ juocmu, gie zoqachec baocmuzi ine moneŦ mafahec eocmu.

⁵ Ŧic mamanaheczi qa roro damenŦ maick-eme nânâ wiac qa roro eocmu, â moc e qa roro damenŦko guŦ foocmuzi ine wiac miminehec bâfuaoocmu.

⁶ Ŧic bianŦere faio wiac bianŦe jaha feocmu, â Ŧic sindaŦne e maŦticnao zârâ foekac i dâŦticnezi tapa baekac.

⁷ Ŧic bianŦe jaŦe ehâmo-nârehuc jumbiŦte manasuc-jopaenŦopenenŦ, â Ŧic sindaŦne jaŦere ine biac nikec-nâpoekac.

⁸ Ŧic mamanahec jaŦe mumutâc dâŦ mana maŦ eenŦopienŦ, dâŦ racne muenŦopienŦ jaŦe ine sipirickeniŦmu.

⁹ Ŧic sioc tâmiriczi wama faio juhâc qâhâmoocmu, Ŧic siochec ere fuŦne ine biac bataniŦkeniŦmu.

¹⁰ Ŧic moc e bahac hesoŦkehuc zârâ hâriŦ bâfuaoocmu, â moc e wiac mocte maname sâqoreme mufuahuc wamare gie baocmu.

¹¹ Ŧic bianŦere dâŦzi jujure opâ zâŦe tinac eekac, â Ŧic sindaŦne e maŦticnao zârâ foekac i dâŦticnezi tapa baekac.

¹² QaqaŦisoc eenŦopienŦ Ŧic i jaŦe zika bâfuaoenŦopienŦ, â Ŧic maŦjaunŦhec jaŦe ine Ŧic âgofâc-jeŦic jaŦere bahac hone qâoma eenŦopienŦ.

¹³ Ŧic mamanahec jaŦe dâŦ fârine jaha muenŦopienŦ, Ŧic mutuc matacne jaŦe ine bâtiŦ-jopazo.

14 Njic maŃqârâŃhec jaŃe mamana sâko fua-jareocte zoqac sâko eengopieŃ, njic mutuc matacne jaŃe ine dâŃ mupie sisipiric fuaekac.

15 Njic mafa sâkohec e moneŃ mafa-ticnezi bafickeekac, â njic qarâ suriŃne jaŃe ine hapetac juku sipirickeengopieŃ.

16 Njic biaŃne e juju-ticnere fârine jujuhâmo bâfuaekac, â njic hehesicne ine juju-ticnere fârine sisipiric bâfuaekac.

17 Njic moc e mu bâtiŃ ecnepie mana maŃ erâ sâcne juocmu, â njic moc mu bâtiŃ ecnepie qikiŃnerâ hata qâsorieocmu.

18 Njic moc e burecdâŃ muocmuzi njic âgofâc-ticne qaisoc-jopaocmu, â moc e gupe micko âkec eocmuzi ine njic mutuc matacne erâ juocmu.

19 Sâqocne bâfuazo eengopieŃ njic i jaŃe dâŃ bocjaha woseengopieŃ, â njic maŃqârâŃhec jaŃe ine dâŃ afecne sawa muengopieŃ.

20 Njic biaŃnere dâŃ i siliwa qaqacne irec sâc, â njic sindaŃnere maŃ mamanasu izi ine wiac fâri tâmiric.

21 Njic biaŃnere dâŃzi njic Ńokac bocjaha bafic-jopaekac, njic mutuc matacne jaŃe ine mutuc-jeŃicte erâ hâmoengopieŃ.

22 WofuŃzi njic moc jambuŃkeme wiac fofo dunduŃ focneocmu, ehame njic e jahac zoqac ehuc wiac moc zuhuckerâ bâbâfua i sâcne mi eocmu.

23 Njic mutucnezi wiac hehesicne ehuc aŃac manaekac, â njic mamanaheczi ine maŃqârâŃte maname wiac biaŃne eekac.

24 Njic tiŃne e wiac irec me irec ecneocmu sâc bâfuaocmu, â njic sindaŃne e ine wiac irec me irec hâwickeocmu i hâcne fuacneocmu.

25 Njic sindaŃne jaŃe sisipiricte mândâŃ qicwânzâŃneheczi ficne suec-jopame siroweŃgopieŃ, â njic sioc tâmiric jaŃe ine dameŃ sâc juhâc qâhâmoeŃgopieŃ.

26 Go njic ojoŃnezi gore gie moc baocte mi mucnezemec, e saŃeŃ me zamaŃ nâpene micsiec-nâŃec ariweekac irec sâc, me zoczi hosâc-nâpome zâŃe-nâŃeczi hâhâtaweekac iŃucne.

27 Go WofuŃ araŃ bacnehuc dameŃ zora jufecmu, njic sindaŃne jaŃe ine dameŃ-jeŃic mi maickeha biac hâmoeŃgopieŃ.

28 Njic tiŃne jaŃe wiac biaŃnere mamanaç juhuc bubiaŃ faio juençgopieŃ, â njic sindaŃne jaŃe ine wiac irec me irec mamanaç sawa juençgopieŃ.

29 WofuŃ e njic bahacmâc jaŃe Ńezic-jopaekac â njic hehesicne jaŃe ine bâsirowec-jopaekac.

30 E njic tiŃne jaŃe juju-jeŃickonec batac bawarec mi ejareocmu, njic sindaŃne jaŃe ine mâreŃ-jeŃicko mi ŃehâmoniŃmu.

31 Njic tiŃne jaŃere mickonec maŃqârâŃ dâŃ sawa wahaekac, njic sindaŃne jaŃe nameŃ-jeŃic ine hetâcne beheç ezo.

32 Njic tiŃne jaŃe dâŃ biaŃne muençgopieŃ, â njic sindaŃne jaŃe ine dâŃ simbiŃne muençgopieŃ.

11

1 Njemâc bâbâfuare sâc sâcti qâtiri bajuençgopieŃ njic i jaŃe WofuŃzi qaisoc-jopaekac, â Ńjemâc

bâbâfuare sâc sâckoa bajueŃgopieŃ jaŃere ine maname sâckeeckac.

² Ńic saħac fefe juenŃgopieŃ jaŃe mimi qaqa ejarehuc bawahac-jopaekac, â ńic maŃhuhun juenŃgopieŃ jaŃe ine maŃqârâŃ bâfua-jareekac.

³ Ńic bianŃe jaŃe siocmâc juju-jeŃiczi jowa qataŃ ejareekac, ńic otec keŃgoŃne jaŃe ine eeatuc-jeŃiczi bâsirowec-jopaekac.

⁴ MoneŃ mafazi dameŃ sâkoo sâcne mi ńezic-nâpooemu, siocmâc juju-nâŃeczi ine hâmockonec batarac-nâpooemu.

⁵ NâŃac siocmâc junaŃmuo ine juju-nâŃec fâreŃiŃ jaha foocmu, ńic sindaŃne jaŃe ine jaŃacne jujuzi bawahac-jopaocmu.

⁶ Ńic siocmâc jaŃe tiŃne juju-jeŃiczi ńezic-jopaekac, â doc bapa ńic jaŃe ine eeatuc-jeŃiczi biŃiŃ ejareha ira razipie kicjopaekac.

⁷ Ńic sindaŃne jaŃe hâmoħapie woworic-jeŃiczi wâc omaeocmu, moneŃ mafao roweckehuc juju izi fâri tâmiric eocmu hâcne.

⁸ Ńic tiŃne jaŃe zârâ hârĩŃkonec batarac-jopazo, ehuc jaŃere okacne ńic sindaŃne zârâ hârĩŃko râec-jopazo.

⁹ Ńic hehesicne jaŃere dâŃzi ńic âgoŃac-jeŃic sipiric-jopaekac, â ńic tiŃne jaŃere maŃqârâŃ dâŃzi ine bafic-jopaekac.

¹⁰ Ńic tiŃne jaŃe hae maŃnao juhâc qâhâmoħapie zeri bubiaŃ fuaŃ foekac, ehame ńic sindaŃne jaŃe hâmoħapie zeri ehuc kiwac qawac eenŃgopieŃ.

11 Hae moc irec maŋnao ɲic jaŋe tiŋne juhapie hae irec zâŋe biŋe faharehuc foekac, ɲic sindaŋne jaŋere dâŋzi ine hae bâsâqoreekac.

12 Ɲic maŋ mamanasu tâmiriczi ɲic âgo-ticne manacneme wawahane eha râpedâŋ ecneekac, â ɲic mamana taraheczi ine dâŋemâc juekac.

13 Gupe baekac ɲic e dâŋ moc âzâcnehuc mic muac ecneenŋopenenŋ i kosa mutaniŋkeekac, â ɲic aki metânezi ine maŋticnao râeme foekac.

14 Ɲicguru moc jaŋe guriŋ bapa tâmiric ju-niŋmuo ine siŋsaŋ qahuc sipiricke-fâreniŋmu, mumutâc ɲic bocjaha jujarepie ine sâcne ju-niŋmu.

15 Ɲic furune jaŋe tofa-jeŋic bazunaŋte numu-nârepie bafic-jopahuc busâqoc bâfuaŋzipenŋe biac mi mupaŋkenzepenenŋ, irec moc e wiac iŋucnere mumupaŋ dâŋ mi muocmuzi sâcne juocmu.

16 Ɲokac bianŋnere manapene fefene eekac, â ɲokac iriŋ biriŋnere ine manapene wawahane eekac. Ɲic otec qeticnezi monenŋ mafa moc mi bâfuaocmu, ɲic zoqâcheczi ine mafa mâririhec eocmu.

17 Ɲic maŋjaunheczi ɲic gâcne bafic-jopahuc e jahacne sahaç bafickeocmu, â moc e ine ɲic âgofâcne bâzâic-jopahuc e jahacne sahaç bâzâickeocmu.

18 Ɲic sindaŋne jaŋe wiac fârine moc mi hurenŋgopienŋ, â wiac tiŋne ebac eenŋgopienŋ jaŋe ine irec fârine bianŋne jaha bâfuaenŋgopienŋ.

19 Ɲic moc e wiac tiŋne jaha ebac eocte sanaŋkeocmu e juhâmoocmu, â moc e

sâqocne bâfuaocte zoqac eocmu eki ine hâmo-jâmbânkeocmu.

²⁰ Wofuŋ e ɲic maŋzoc-jeŋichec jaŋe qaisoc-jopaekac, â maŋ qaƣacne juenƣopien jaŋere ine maname biankeekac.

²¹ Go ziŋuc manapaŋkec: Ɗic hehesicne jaŋe okacne fua-jareocmu, ɲic tiŋne â qâricfâc-jeŋic jaŋe ine juhâc qâhâmoniŋmu.

²² Ɗokac sahaç hawari bianzi mimi jaŋgeŋ juekac e, golzi finzuŋ bakicne i bec masunao râepene foipieha sifu mâreŋ suahuc sohoŋ ru-aekac irec sâc eekac.

²³ Ɗic tiŋnere woworic gie i raku bibiaŋkoa fi-siocmu, ɲic sindaŋnere wosaŋeŋ gie raku kimbeŋ sanaŋ bâfuaocmu.

²⁴ Ɗic gâcne jaŋe moneŋ-jeŋic mi sakarehuc boki bapie moneŋ mafa sifu zuhuckerâ fua-jareekac, â ɲic gâcne jaŋe ine sakarehuc sifu kitac qatac erâ juenƣopien.

²⁵ Ɗic moc e wiac-ticne buafec jaha qikiŋneme sifu fofo dunduŋ fuarâ focneocmu, â ɲic moc e ɲic âgofâcne bafic-jopame jaŋe wâc iŋuc jaha bafickeniŋmu.

²⁶ Ɗic moc e padi jacgoŋ-ticne furi fekicne roocce sakareme sâweckeninŋmu, â moc e ine furi wahakicne i hone-bipiehuc sifu furi bajareme mumbiankeninŋmu.

²⁷ Moc e wiac bianaŋnere gie baocce henziŋneocmu ere manapie biankeocmu, â moc e gie hehesicne baocmu ere faio ine hehesic jaha feocmu.

28 Monen mafa-jeŋicko roweckeniŋmu ŋic i jaŋe jâcrehac mârâŋkerâ wahaekac irec sâc waha jopaocmu, â ŋic tiŋne jaŋe ine jâcrehac fie ruruc-keekac irec sâc eniŋmu.

29 Ŋic moc e wiacfâcne zârâ hârîŋ bâfua-jareocmu e wiac biaŋne moc mi bâfuaocmu, â ŋic mutuc matacne jaŋe ŋic maŋqârâŋhec jaŋere kiŋaŋ qaqa erâ juniŋmu.

30 Ŋic moc e tiŋne juocmuzi irec fârine juju hotâckeocmu, â ŋic moc e zâzâicne juocmuzi ine juju-ticne sipirickeocmu.

31 Ŋic tiŋne jaŋe juju-jeŋicte fârine mârenko ronîŋmuo ine ŋic sindaŋne â hehesicne jaŋe juju-jeŋicte fârine wâc rojâmbânkeniŋmu.

12

1 Ŋic moc e mamana tarahec juocmuzi mu bâtiŋ ecnepie maname biaŋkeocmu, â ŋic mutuc matacnezi ine mu bâtiŋ qikiŋneocmu.

2 Wofuŋ e gie biaŋne hone aŋac ejareekac, â ŋic wiac hehesicne mana biric eenŋopien jaŋe ine mana gâpâre-jareekac.

3 Ŋic moc e wiac sindaŋne eocmuzi sâcne qin herâ mi domaocmu, ŋic tiŋne jaŋe ine tie farane mi eniŋmu.

4 Nonâŋ biaŋnezi ŋowe-ticnere eridu tinac eekac, â ŋokac moc e ŋowe-ticne mimi qaqa ecneocmuzi ine, umbenzi ŋic siec-ticne nâekac irec sâc eocmu.

5 Ŋic tiŋne jaŋe dâŋ biaŋne maŋkerâ juenŋopien, ŋic sindaŋne jaŋe ine eeatuc dâŋ sawa nâzâenŋopien.

⁶ Njic sindaŦne jaŦere dâŦ izi zika iŦucne njic bâzâic-jopaekac, â njic tiŦne jaŦere dâŦzi ine njic zâic busâqoc faio juhapie bafic-jopaekac.

⁷ Njic sindaŦne jaŦe waha jopame omaeniŦmu, â njic tiŦne jaŦe ine mimiŦzi qâric jufehuc juniŦmu.

⁸ NŦe mamahec jupie njic jaŦe mumbian-ŦopaniŦmu, â mutuc matacne juhapie ine mana wahac-ŦopaniŦmu.

⁹ Njic moc e maŦhuhuj juhuc nânâre hâmozacte gie bame biankeocmu, â njic moc e ine zâŦe biŦe-ticne sawa feocte manasuhuc ojon juocmuzi nânâre hâmoocmu.

¹⁰ Njic biaŦne jaŦe qowifâc-jeŦic aijakic jaha hone maiŦ ejareniŦmu, â njic sindaŦne jaŦe ine hone qâoma ejareniŦmu.

¹¹ Njic moc e zoqâchec jaha hesarac gie baocmuzi nânâ sâcne bâfuaocmu, â njic moc e mutuc erâ qâoma juocmuzi ine roroc qanqanŦe juocmu.

¹² Njic sindaŦne jaŦe wiac hehesicne sawa eniŦte maŦkeŦgopiŦ, â njic tiŦne jaŦe ine sanaŦkerâ domaniŦte manasuŦgopiŦ.

¹³ Njic sindaŦne e jahacne dâŦzi bitiŦ ecneha razime kiocmu, â njic siocmâc eki ine zârâ hâriŦko mi feocmu.

¹⁴ Njic moc e miczi dâŦ muekac irec sâcko wiac roekac, â moc e mezi gie baekac irec sâc jaha wiac roekac.

¹⁵ Njic mutuc matacne e jahacne maname sâckeekac, â njic maŦqârâŦheczi ine njic gâcne jaŦere dâŦ manaekac.

¹⁶ Njic mutucnezi maŦzoc-ticnere fuŦne onzon jaha bataniŦkeekac, njic mamahec

musoriŋkepie ine mamana sâqoc biac mi bâfuaekac.

17 Njic sioc tâmiriczi dâŋ fârine sawa muekac, â burecŋiczi ine eeatuc dâŋ muekac.

18 Njic maŋzochec ere dâŋzi zika injucne kicnâpoekac, â njic maŋqârâŋhec ere dâŋzi ine âgo bacnâpoekac.

19 Jâmbomac dâŋzi forahuc juocmu sanaj, â burecdâŋzi ine biac omaeocmu.

20 Wiac hehesicne mana biric eenjopienj jaŋere maŋko eeatuc foekac, â wiac bianje mana biric eenjopienj jaŋe ine bubianj bâfuaenjopienj.

21 Njic tiŋne jaŋe wiac hâhâwicne mi fua-jareekac, â njic sindaŋne jaŋe ine zârâ zâpâ faio boc feenjopienj.

22 Wofuŋ e burecŋic jaŋere maname makâcne eekac, â njic sioc tâmiric jaŋere ine maname biankeekac.

23 Njic maŋqârâŋhec jaŋe mamana-jeŋic boc mi mutaniŋkeenjopienj, â njic mutucne jaŋe ine mutuc-jeŋicte fuŋne musokaenjopienj.

24 Njic moc e gie zoqachec baocmuzi zâŋe biŋehcec erâ guriŋ bapa njic juocmu, â moc e ine ojoŋ juocmuzi kiŋaj gie sawa bahuc juocmu.

25 Mana mezac ee izi njic maŋnâŋhec bawa-haekac, â âgodâŋzi ine bubianj bâfua-nâreekac.

26 Njic tiŋne jaŋe sâqocne wisecneenjopienj, â njic sindaŋne jaŋe ine hata hehesicnao rahuc qâsorieenjopienj.

27 Njic ojoŋnezi wiac irec me irec ecneme sâcne mi bâfuaocmu, â njic moczi gie zoqachec baocmu e ine wiac fofu dunduŋ fuarâ focneocmu.

28 Njic moc e siocmâc juocmuzi jujure hatao raocmu, â moc e ine sindaŃ hârindaŃ eocmuzi hâmocte hatao raocmu.

13

1 Motec maŃqârâŃhec e mamacnezi mu bâtiŃ ecneme dâŃticne manaocmu, â motec zaubacnezi ine dâŃticnere takickeme qikiŃneocmu.

2 Njic biaŃne jaŃe dâŃjeŃicte fârine biaŃne jaha roeŃgopieŃ, â njic eeatucne jaŃe ine bâbâzâic gie baniŃte boc ejareekac.

3 Njic moc e micticne soŃaŃkeocmuzi juju-ticne Ńezickeocmu, â moc e ine manabâc mi ehuc dâŃ kosa muocmuzi juju-ticne sipirickeocmu.

4 Njic ojoŃnezi wiac irec me irec boc ecneha sifu mi bâfuaocmu, â njic moc e gie zoqâchec baocmuzi ine wiac irec me irec ecneocmu sâc bâfuaocmu.

5 Njic siocmâc jaŃe burecdâŃ qaisockeeŃgopieŃ, â njic sindaŃne jaŃe wiac mu bac epie miminehec â mamakâcne eekac.

6 TiŃne jujuzi njic bahacmâc Ńezic-jopaekac, sâqocnezi ine njic sindaŃne bawahac-jopaekac.

7 Njic hapetac gâcne jaŃe njic moneŃ mafa sâkohec jaŃere hawari eeŃgopieŃ, â njic mafa mâririhec gâcne jaŃe wiac-jeŃic foipieha sifu njic hapetac jaŃere hawari jueŃgopieŃ.

8 Njic moneŃ mafa sâkoheczi juju-ticne Ńezickeocte afeckerâ kiwiric-ticne râeocmu, â njic hapetaczi ine iŃuc eocte eipieocmu.

9 Njic tiŃne jaŃe lambe tatamac sâko iŃucne, â njic sindaŃne jaŃe ine lambe tatamac gâkowaekac irec sâc.

10 Njic zaubacne jaŃe bahac fuŃne fuŃne bâfuaŃgopieŃ, â njic maŃqârâŃhec jaŃe ine njic âgofâc-jeŃic dâŃko bafic-jopaniŃte ejareekac.

11 Gie fâro faio sawa bahuc moneŃ mafa bâfuaŃgopeneŃ i biac mocwâc omaeekac, â gie sâko aijakic jaha bahuc bâfuaŃaŃmuo ine zuhuckerâ fua-nâreocmu.

12 Mamanac juju-nâŃeczi fârimâc eme maŃnâŃec wahaocmu, â wiac mocte enâreha fârine fuame mamanaac-nâŃeczi soka Ńedâmârec eocmu.

13 Njic moc e Anuture dâŃ fâri hândâŃne qâsuacmuzi okacne roocmu, â moc e Anuture sâcmutâc dâŃ araŃ bacneocmuzi ine sâcne juocmu.

14 Njic maŃqârâŃhec jaŃere mu qaŃazuc dâŃ izi jujure opâ zâŃe iŃucne, dâŃ izi hâcne hâmocte bitiŃko fenziŃeŃte hecke-nâreekac.

15 Njic mamanahec jaŃere manapene fefene eekac, doc bapa njic jaŃe ine hâmoc sanaŃte hatao raŃgopieŃ.

16 Njic maŃqârâŃheczi gie i me i moc baocte qanaŃ mamanasu gie baocmu, â njic mutuc matacnezi ine iŃuc moc mi ehuc mutuc-ticnere fuŃne bataniŃkeocmu.

17 BiŃe mumu njic hehesicnezi wiac hâhâwicne bâfuaekac, â kiŃaŃŃic biaŃnezi ine wamadâŃ bafisieekac.

18 Njic moc e giedâŃ biaŃne qikiŃneocmuzi njic hapetac â wawahane eocmu, â moc e mu bâtiŃ dâŃ mana rereŃ eme ine ere manapene fefene eocmu.

19 Wiac irec me irec aŦac-nâpome fârine bâfuarâ bubian manaenġopenen, Ŧic mutucne jaŦe ine wiac hehesicne râpeckeninŦe takic-jopaekac.

20 Ŧic moc e Ŧic maŦqârânheç qâtec-joparâ juhuc maŦqârânheç jaha eocmu, â Ŧic mutuc matacne âġo ejarehuc ine sipirickeocmu.

21 Sâqocne bapa jaŦe okacne rorozi kikeo kikeo ejareekac, â Ŧic tiŦne jaŦe ine katucne jujuhâmo roenġopien.

22 Ŧic bianġnere monen mafa izi naru motec Ŧosafâc-ticne jaŦere biŦe eocmu, â sâqocne bapa jaŦere monen mafazi ine Ŧic tiŦne jaŦere biŦe eocmu.

23 Ŧic hapetac jaŦere nânâ wiac i mâren ġurunao bocjaha fuazac, mâc Ŧic hehesicne jaŦe mâren irec aka hejarembiŦ.

24 ġo Ŧokâġe qaisockehuc qa bâtiŦ mi ecnecmu, maŦzi jaunkehuc ine qa bâtiŦ sâcne ecnecmu.

25 Ŧic tiŦne jaŦe nânâ wiac moc mi basaenġopien, â Ŧic sindaŦne jaŦe ine nânâ âmbân nâipiehuc damaŦ sâc nânâre hâmoenġopien.

14

1 Ŧokac maŦqârânheç jaŦe fiçnâheç ba eric eenġopien, â mutuc matacne jaŦe ine hetâtiŦenġopien.

2 Ŧic moc e siocdân ġikiŦnehuc WofuŦ aran bacneocmu, â moc e siocdân bajuhuc WofuŦ qaisockeocmu.

³ Njic mutuc matacne moc e jahacne maname feha mujan bocjaha woseocmu, â njic mañqârânheç ere dâñzi ine jahacne ñezickeocmu.

⁴ Bulimakao jañe bafic-nâpohuc mâreñ mi bâfâuckeninmuo ine padi jacgoñ afecne sawa fua-nâreocmu, jañe gie bafic-nâpopie ine bocjaha fua-nâreocmu.

⁵ Mumutanin njic siocmâc eki dâñ fârine sawa muekac, â sioheç eki ine burecdâñ sasawa muekac.

⁶ Njic âke sisicnezi mañqârânheç moc mi eocmu, njic mamanaheçzi ine afeckerâ mamana tara bâfuaocmu.

⁷ Go njic mutuc matacne jañehec mi juzemec, jañe mamana biañe i me i moc sâcne mi qazu-gareninmu.

⁸ Njic mamanaheç jañe hata-jeñic fâretin jaha rahuc mañqârân-jeñic bataninkeengopieñ, â njic mutuc matacne jañe ine mamana mi fojareha mutuc erâ muengopieñ: Nâñe mamanaheç.

⁹ Njic mutuc matacne jañe manabâc mi ehuc sâqocne bâfuaengopieñ, â njic biañe jañe ine sâqocne-jeñic tâmireocte ejareekac.

¹⁰ Mañnâñecko bubiañ me busâqoc fuaekac i njic moczi honerâ babafic-nâpone mi eekac.

¹¹ Njic sindañnere ficzi tâtiehame njic tinñere fic i sanañkerâ ñeocmu.

¹² Njic nâñâc hata moc honerâ biañe muhapene sifu hata izi raku hâmoc haeo mecne fisikac.

¹³ Njic moc e busâqocko juipiehuc sifu mu gâgâwizi busâqoc-ticne tapa baocmu. Damañ gâcnao bubiañ tarame busâqoc fuaekac.

14 Njic sâqocne moc e eebapa-ticnere sâcko okacne roocmu, â njic bianaŦne moc e wâc iŦuc jaha eebapa-ticnere sâcko furine roocmu.

15 Njic mutuc matacnezi dâŦ sasawa irec maname fârine eekac, â njic mamanaheczi ine hata-ticne hone tarahuc raekac.

16 Njic mamanaheczi bahac wiac bâfuazacte aimuŦ jaha juekac, â njic mutuc matacnezi ine maŦne bâruŦkeme wiac manabâc tâmiric eekac.

17 Njic maŦzoc-ticneheczi wiac mutucne eekac, â njic maŦuruchec eki ine wama ruaine juekac.

18 Njic mamana tâmiric jaŦe mutuc-jeŦicte fârine mutuc jaha roeŦgopieŦ, â njic mamana saric jaŦe ine mamana tara ro rauc eeŦgopieŦ.

19 Njic sâqocne jaŦe njic bianaŦne jaŦere maio dapenzepieŦ, â njic sindaŦne jaŦe njic tiŦne jaŦere motâcko rumerâ domanzepieŦ.

20 Njic hapetac jaŦere takic-nâpome âgo boc mi ejareeŦgopeneŦ, â njic moneŦ mafa sâkohec jaŦere ine boc aŦac-nâpome âgo bacjopaeŦgopeneŦ.

21 Njic moc e njic âgofâc-ticne qaisoc-jopaocmuzi kiŦ hureocmu, â moc e njic hapetac ehâmo-jareocmuzi ine zeri bubiaŦ bâfuaocmu.

22 Wiac sâqocne manasu biric eeŦgopieŦ jaŦe hehesic bâfuaeŦgopieŦ, â wiac bianaŦnere gie baeŦgopieŦ jaŦe ine njic âgofâc-jeŦic jaŦe mana-jarepie fefene eha jaŦerao roweckeŦeŦgopieŦ.

23 Go gie zoqachec bahuc jujugere ŦeŦiŦ sâcne bâfuaocmu, ojoŦ juhuc dâŦgie sawa bahuc jucmuo ine ŦeŦiŦ basarâ Ŧesawa ecmu.

24 Maŋqârâŋhec juju izi ņic mamana saric jaŋere eri hendiŋ ekac, â mutuczi ine ņic mamana tâmiric jaŋere qâ zere ekac.

25 ņic moc e dâŋgieo dâŋ fâri qizecne mutaniŋkeocmuzi ņic âgofâc-ticne jaŋere juju ņezickeocmu, â moc e ine burecdâŋ muocmuzi ņic âgofâc-ticne doc bacjopaocmu.

26 ņic moc e Wofuŋ araŋ bacneocmuzi erao rowecke sanaŋkeocmu, e iŋuc ehuc naru motecfâc-ticne jaŋere qânâuŋ eocmu.

27 Wofuŋ araŋ babacne izi jujure opâ zâŋe ekac, moc e opâ i nâhuc hâmoc getâckeocmu.

28 ņicwofuŋ moc e kikefuŋfâc-ticne guru sâko jucnepie zâŋe biŋe sâkohec eocmu, â kikefuŋfâc-ticne jaŋe tâmiric ine ņic omane tinac eocmu.

29 ņic moc e buuruchec juocmuzi mamana-ticnere fuŋne bataniŋkeocmu, â moc e maŋzoc-ticnehec juocmuzi ine mutuc-ticnere fuŋne bataniŋkeocmu.

30 ņic moc e wama ruaine juhuc sahaç-ticne gume jowac eocmu, â moc e maŋzârâ-ticnehec juocmuzi ine siec bibiricko wicsanaŋ fuaekac irec sâc eocmu.

31 ņic moc e hapetac jaŋe bâzâic-jopahuc bâbâfua-ticne wâwânâŋ ecneocmu, â moc e qarâ suriŋe jaŋe ehâmo-jarehuc bâbâfua-ticne araŋ bacneocmu.

32 ņic sindaŋne e eebapa-ticnezi bawahaekac, â ņic biaŋne e ine siocmâc juju-ticnezi ņeŋezic-ticne eekac.

³³ Maŋqârânzi ñic mamanahec jaŋere maŋko ñeŋe juju eekac, â ñic mutuc matacne jaŋere maŋko ine maŋqârân basaŋgopeneŋ.

³⁴ Tiŋe jujuzi ñic zâŋe biŋe-jeŋic bafahareekac, â eebapa sâqocnezi ine mimi busâqoc bâfua-jareekac.

³⁵ Ñicwofuŋ jaŋe kiŋaŋñicfâc-jeŋic maŋqârânhec jaŋere manapie biaŋkeekac, â maizi qambarŋ ejareŋgopieŋ jaŋe ine bâtiŋ-jopaŋgopieŋ.

15

¹ Dâŋ okacne urucnezi aaric bawahaekac, â dâŋ fâfâcneheczi ine maŋzoc bâfuaekac.

² Ñic maŋqârânhec ere mickonec mamana dâŋ biaŋne sawa wahaekac, â ñic mutuc matacne eki ine mutucdâŋ sawa muekac.

³ Wofuŋ e mâreŋ ira me ira wiac fuaekac sâc hone manac efâreekac, ehuc wiac biaŋne me sâqocne ebac ehapene hone jâjâpec-nâpoekac.

⁴ Dâŋ biaŋnezi juju bâfua-nâreekac, â dâŋ gâgâpâcnezi ine maŋnâŋec bâsâqoreekac.

⁵ Motec mutucnezi mamac-ticnere mubâtiŋ dâŋ gaisockeekac, â mana maŋ eekaczi ine maŋqârânhec eekac.

⁶ Ñic tiŋe jaŋe moneŋ mafa qâfoŋne fojareekac, â ñic sindaŋne jaŋere huhure wiac ine sifuckeekac.

⁷ Ñic mutucne jaŋe mâcne, maŋqârânhec jaŋe mamana dâŋ musaweŋgopieŋ.

⁸ Ñic siocmâc jaŋe Wofuŋ numucnepie maname biaŋkeekac, â ñic sindaŋne jaŋe taha bâzi rikecnepie ine maname mamakâcne eekac.

9 WofuŃ e ńic sindaŃ hârindaŃne jaŃere ee-bapa honeme gâgâpâcne eekac, â wiac tiŃne ebac eenġopieŃ jaŃe ine maŃzi zâfic-jopaekac.

10 Moc e wiac hehesicne ebac eocmu ere faio okacne hâhâwicne feocmu, ehame bâbâtiŃ qikiŃnehuc hâmoocmu.

11 Hâmoc haere fuŃne WofuŃte maio tâtâc fo-hame ine wemocko ńiczi maŃticnere fuŃne moc WofuŃte maio sâcne hesoŃkeocmu.

12 ńic mu âke sisicnezi bâbâtiŃte takickeekac, â ńic maŃqârâŃhec jaŃe dâŃzi bafickeniŃte wâc mi ecneekac.

13 ńic moc e bubiaŃ maname zâŃe maine fie ruruckeocmu, â moc e busâqoc maname ine zâŃe maine ki humimic eocmu.

14 ńic mamanaheczi mamana gie zuhuckerâ baocte ecneekac, â ńic mutuc matacnezi ine mutcdâŃ sawa muhuc juocte ecneekac.

15 ńic waha qaŃane jaŃere juju i biaŃne aricne, â juhâc qâhâmoenġopieŃ jaŃe ine juju-jeŃicte manapie zerine eekac.

16 Hapetac juhuc WofuŃ araŃ babacne irec manapene fefene ezejec, â moneŃ mafahec zârâ zâpâ faio juju irec ine manapene wawahane ezejec.

17 MaŃjauŃ enârehuc nânâ monzaŃ wiac sawa gumec-nâpopie sifu manapene fefene ezejec, â qaisoc-nâpohuc qowi biuc wokemaŃ sâkohec nârepie manapene wawahane ezejec.

18 ńic maŃzoheczi zikadâŃ bâfuæekac, â ńic buurucheczi ine wamadâŃ bâfuæekac.

19 Njic moc e ojon juocmuzi damenj sâc njemâc bâfuaocmu, â moc e siocmâc juocmuzi ine zâic busâqoc tâmiric juocmu.

20 Motec mañqârâñheczi mamac-ticne bubianj qacneocmu, â motec mutucnezi ine nenjoc-ticne qaisockeocmu.

21 Njic mutuc matacne jañe mutuc-jeñicte manapie bubianñhec eekac, â njic mañqârâñhec jañe ine wiac ebac epie tiñke bianj efâreekac.

22 Njic âgofâcge jañe baficguhapie dâñwiacge mu biric etec fârinehec eocmu, â i tâmiric ine fârimâc eocmu.

23 Njic gâcne jañe dâñ muninje eipiehapie damenj ijaha njic moczi dâñ fârine jazame manapie bubianñhec eocmu.

24 Njic mañqârâñheczi hâmoc haere hatao mâcne, jujure hatao raekac.

25 Wofuñzi njic pepec penaronñhec jañere fic hae hetâc qâtâtieekac, â hozec jañere wâcwiac ine nejickehuc akickeekac.

26 Wofuñ e njic sindañne mañ manasujenñicte maname wiac mamakâcne eekac, â njic mañqârâñhec jañere dâñte ine maname añac bañacne eekac.

27 Njic moc e eeatuc ehuc moneñ mafa hureocmuzi wiacfâcne njemâc bâfua-jareocmu, â moc e bâbâmirin mi roocmuzi ine damenj zora juhâc qâhâmooocmu.

28 Njic bianeñ jañe dâñ okacne bâtikieninje mana tara-hâmorâ bâtikieñgopieñ, â njic sindañne jañe ine dâñ manabâc tâmiric kosa mupie sâqoreekac.

29 WofuŦ e Ŧic tiŦne jaŦere nunumu manaekac, â Ŧic sindaŦne jaŦere ine sunŦiŦkeekac.

30 Ŧic zâŦe mai-jeŦic fie ruruckeme honerâ zeri eenŦopenenŦ, â biŦedâŦ bianŦe moc manarâ maŦnâŦec qacfiric eekac.

31 Ŧic moc e mubâtiŦ dâŦte hazec râerâ mana maŦ eocmuzi Ŧic maŦqârâŦhec jaŦere ŦondenŦo sâcne juocmu.

32 Ŧic moc e mu qaŦazuc dâŦ qikiŦneocmuzi e jahacne juju qaisockeocmu, â Ŧic moc e mubâtiŦ dâŦ mana maŦ eocmuzi ine maŦqârâŦ fehuc bâfuacocmu.

33 WofuŦ araŦ bacnehuc juju izi maŦqârâŦte mamana gie fârine ekac. ŦoŦe zâŦe biŦehec ezo murâ qanaŦ maŦhuhun junzepienŦ.

16

1 Ŧic nâŦâc wiac irec me irec dâŦ mu biric ezo murâ enaŦmu, ehame irec dâŦ mumutara ine WofuŦzi eocmu.

2 Ŧic nâŦâc wiac ebac ehuc manapene tiŦke bian eekac, mâc fuŦne weninŦucte eenŦopenenŦ i ine WofuŦzi buc manaekac.

3 Go gie moc bazo murâ WofuŦzi jambunŦe-gareocte numucnehuc batec fârinehec eocmu.

4 WofuŦ e wiac sasawa fuŦnehec bâfuac-jopa-fârewec, ehuc Ŧic sindaŦne jaŦe ine sisipiricte biŦe râec-jopawec.

5 WofuŦ e Ŧic pepec penaronŦhec jaŦere maname mamakâcne eekac, irec jaŦe okacne rojâmbânŦkeniŦmu.

6 Go Anutu manasiŋkehuc erao qohotatec sâqocnege bătâmireocmu, â Wofuŋ araŋ bacnehuc jutec wiac hâhâwicne moc mi fua-gareocmu.

7 Nâŋâc Wofuŋzi juju bapa-nâŋec honeme biankeha răsifâc-nâŋec âgo ejarepene jaŋe âgo jaha enâreniŋmu.

8 Nâŋâc siocmâc juhapene wiac afecne sawa fua-nâreme manapene mi sâqorezejec, â eea-tuc ehuc moneŋ mafa bocjaha bâfuananŋmuo ine sâqoreocmu.

9 Maŋnâŋeczi juju hata-nâŋecte dâŋ manasu biric eekac, ehame Wofuŋzi ine hata fâretiŋ jaha nâzâ nâwotuc eekac.

10 Ńicwofuŋ e Anuture micte dâŋ muekac, irec e moc mi musifuckehuc dâŋ fârine sawa muekac.

11 Wofuŋzi ŋemâc bâbâfuare sâc â sâcmeda wiac i sâckoa fofâreocte muekac, wiac sasawa i eki hâcne bâfua-fârewec.

12 Hehesic bâbâfua izi ŋicwofuŋ jaŋere maio mamakâcne eha tiŋne jujuzi eri ŋeŋe-jeŋicte hobeteŋne eekac.

13 Ńicwofuŋ e dâŋ fâri hândâŋne manaocte ecneekac, irec dâŋ fârine muniŋmu ŋic i jaŋe hâcne âgo ejareocmu.

14 Ńicwofuŋ e maŋzoc-ticne fuame ŋic moc gâhâmozacte ŋic maŋqârâŋhec jaŋe mu bâmâteŋ ecneenŋopieŋ.

15 Ńicwofuŋ e zâŋe mai-ticne fie ruruckeme honepene âgo hawari eekac, ehame zoaŋ damenŋko hoezi mâreŋ bâgunuckeekac irec sâc enâreekac.

16 Nâhac gol me siliwa babaju irec manapene wawahane eha maŋqârâŋ â mamananec juju irec ine manapene fefene ezejec.

17 Njic biaŋne jaŋe sisipiricte hata geŋkeengopieŋ, irec ŋoŋe hata-ŋejic hone-hâmohuc ranzepieŋ; ŋoŋe iŋuc ehuc juju-ŋejic ŋezickeniŋmu.

18 Sahac fefezi sisipiricte hata baekac, â pepec penaronzi ine sâc ijaŋa ehuc bawahac-nâpoekac.

19 Njic hapetac â maŋhuhuŋ juengopieŋ jaŋehac juju irec manapene fefene ezejec, â njic pepec penaron eengopieŋ jaŋehac juhuc kâdoc qaqa irec ine manapene wawahane ezejec.

20 Njic moc e Anuture dâŋ âzâcne qazuc ekicne i mana rereŋ eocmuzi juhac qâhâmoocmu, â moc e Wofuŋtao roweckehuc juocmu ere manapene zerine eocmu.

21 Njic moc e maŋqârâŋhec jume honerâ njic mamana sarichec mucneengopieŋ, ehame dâŋ biaŋne mume aŋac-jopaha mana zakieengopieŋ.

22 Maŋqârâŋzi njic mamananec jaŋerao opâ zâŋe iŋucne eekac, â njic mutuc matacne jaŋe wiac qaqazu-jare izi ine dameŋ sisipiric eekac.

23 Njic maŋqârâŋ heczi dâŋ muzo murâ qanaŋ mana biric eekac, erâ ie dâŋ mume njic jaŋe aŋac-jopaha mana zakieengopieŋ.

24 Dâŋ biaŋnezi aŋac baŋacne eekac, erâ maŋnâŋecko aŋac bâfuahuc saŋac-nâŋec baafec-keekac.

25 Njic nâhac hata moc honerâ biaŋne mecne muhapene sifu hata izi raku hâmoc haeo fisikac.

²⁶ Njic moc e nânâ nâ gapec eocte aŋac manahuc gie-ticne zoqachec baocmu.

²⁷ Njic hehesicne jaŋe wiac hehesicne jaha eniŋte manasuengopien, ehame dâŋjenjiczi zoc inucne bâruŋkerâ ima gie baekac.

²⁸ Njic sindaŋne jaŋe gupe micko âke dâŋ muengopien, ehuc njic âgofâc-jenjic jaŋerao fâfâuc bâfuængopien.

²⁹ Njic zâzâicne jaŋe njic âgofâc-jenjic eatuc-jopahuc sisipiricko râec-jopaengopien.

³⁰ Njic zâŋe bazuc enâreenngopien jaŋere ruc banzepeney, â sumâŋ kienngopien jaŋe zika qaniŋte maŋkeengopien.

³¹ Njic tiŋne jaŋe damenŋ zora jufeenngopien, ehame jaŋqâŋ-jenjic honepene eri hendin-jenjic eekac.

³² Njic qac momori ere manapene wawahane eha njic kimben-ticne bembeneyne ere ine manapene fefene ezejec. Erâ moc e njic guru sâko bawahac-jopaocmu ere wâc inuc jaha manapene wawahane ezejec, â moc e maŋrângeŋ-ticne bawahaocmu ere ine manapene fefene ezejec.

³³ Njic jaŋe Anuturaonec dâŋ mananiŋte mu wioc ecnehuc qâsâi qaengopien, eme dâŋ okacne ine Anutu e jahac bâtikie-jareekac.

17

¹ Nânâ gukuckekicne i wama faio nâhuc sifu irec manapene fefene ezejec, â sisi hâhâŋ faio tiwâ bâzi nânâ irec ine manapene wawahane ezejec.

² KiŃaŃ qaqa maŃqârâŃheczi bombon-Ńicnere Ńokâ hehesicne mu bâŃiŃ ecnehuc sâcne bawa-haocmu, e iŃuc erâ motec ere hahac qafâc jaŃere sâc jaha wâc ehuc merâfâc wiac rauckeocmu.

³ Ţic jaŃe gol â siliwa wiac i zocko rike esâic epie wosâeekac irec sâc jaha Anutuzi Ńic maŃnâŃec ba esâic eekac.

⁴ Ţic hehesicne jaŃe dâŃ hehesicnere hazec râeŃgopieŃ, â burecŃic jaŃe dâŃ sisipirichec i mana rereŃ eeŃgopieŃ.

⁵ Ţic moc e Ńic hapetac moc mu âke sisic ecneocmuzi Mamac bâbâfua-Ńicne e wâc mâmâc ecneocmu, â moc e Ńic âgo-Ńicne wiac hâhâwicne moc fuacneme honerâ bubiaŃ manaocmuzi ine bâbâŃiŃte biŃe eocmu.

⁶ Ţic mocte motecfâc jaŃe mamac-jeŃicte manapie fefene eekac, irec sâc jaha Ńicqizec jaŃe Ńosafâc-jeŃic jaŃere manapie fefene wâc eekac.

⁷ Ţic mutuc matacne jaŃe dâŃ fârine mupie boc mi biaŃkeekac, â Ńic fekiecne jaŃe burecdâŃ mupie sâqore-jâmbâŃkeekac.

⁸ Ţic gâcne jaŃe bâbâmiriŃ monenŃe manapie qaŃec tinac eha izi gie i me i bazo murâ sâcne baocmu.

⁹ Ţic jaŃe âgo egareninŃe manasukicko ine wiac esâqore-garembiŃ irec kiŃ behe-jarezemec. JaŃe wiac egarembiŃ irec dâŃ i giŃkeme giŃ murahuc jutecne âgo zuzuhuc-ŃeŃic i tâcne-fâreocmu.

¹⁰ Ţic mamanahec e arec mocjaha sawa mu bâŃiŃ ecnepene mana-hâmoocmu, â Ńic mutuc matacne e ine arec 100 qa bâŃiŃ ecnepene sifu mi manaocmu.

11 Wiac hâhâwicnere qaqafen gie baninmu Țic hehesicne i jaȚerao hâmoczi hata kiȚaȚ zocnehec raengopeneȚ irec sâc fisiocmu.

12 Qowi mimicne zâȚene bea e motecfâcne jâoc rofârepie momori eha sifu jâuruzo murâ sâcne jâurunanmu mecne, â Țic mutucne maȚsifuc-ticnehec ere ine hâwic-nâpo-jâmbâȚkeme wisecnenzepeneȚ.

13 Țic jaȚe wiac biaȚne eȚarehapie okacne wiac hehesicne bâtikie-jareniȚmuo ine hehesiczi ficmaȚ-ȚeȚicko mi omaeocmu.

14 DâȚ fuȚkerâ muhuc mu qaqatarac ee i opâ kanaȚ hehapene hawec fuaekac irec sâc ekac, irec dâȚ fuȚkehuc izia mocwâc behezo.

15 WofuȚ e Țic sindaȚne mumbiaȚ-jopaengopieȚ jaȚere mecne, â Țic tiȚne musâqorec-jopaengopieȚ jaȚere mâmâc maname mamakâcne eekac.

16 Țic moc e mamana tâmiric mutuc matacne juekaczi mamana roocce moneȚ beheme wemo fârine moc fuacneocmu?

17 Țic ââgo eeȚgopieȚzi maȚjauȚ eec eeȚgopieȚ, â qoqomâ jueȚgopieȚ jaȚe wiac Țemâcne i babaficko de âsic eeȚgopieȚ.

18 Țic moc e maȚ mamanasu tâmiric juocmuzi mutuc erâ Țic âgo-ticnere tofa bazuocce mu-paȚkeocmu.

19 Țic moc e mu qaqataracte aȚac bajuocmuzi sâqocnere aȚackeocmu, â moc e sahaç fefe dâȚ muekaczi zârâ hârîȚ hefâreocmu.

20 Țic moc e maȚ mamanasu-ticne sâqocne foha wiac ebac eme sifu mi biaȚkeocmu, â moc e dâȚ simbiȚne muhuc juocmuzi sisipiric bâfuaocmu.

²¹ Motec moc e wiac mutucne ebac eekaczi mamac-ticne zâic busâqoc sawa bâfuacneekac.

²² Bubian faio juju izi nârâ bibian injucne erâ basanaŦ-nâpohuc bâpiaŦ-nâpoekac, â busâqoc faio juju izi ine tâpiri-nâŦec bawahaekac.

²³ Mumutara Ŧic hehesicne jaŦe soŦsoŦko bâbâmiriŦ moneŦ rohuc dâŦŦieo dâŦ muhasick-eenŦopieŦ.

²⁴ Ŧic mamanaheczi wiac biaŦne ebac eocte mana tara-fâreekac, â Ŧic mamana tâmiric eki ine hata basaekac.

²⁵ Motec mutuc matacne e mamac-ticne zâic busâqoc bâfuacnehuc nenŦoc roro-ticne injuc jaha zâic fâro bâfuacneekac.

²⁶ Ŧic tiŦne jaŦe sahaç taha moneŦ râeniŦte mujarepene mi sâckeocmu, â Ŧic biaŦne jaŦe zika kiniŦte mupene sâqore-jâmbâŦkeocmu.

²⁷ Ŧic mamana taraheczi dâŦ bocjaha kosa mi muocmu, â Ŧic maŦ mamanasuheczi maŦwamahec juocmu.

²⁸ Ŧic mutuc matacnezi dâŦ moc mi muhuc mâc niniŦkerâ Ŧeocmu ere wâc manapene mamana â maŦqârâŦhec jukac eocmu.

18

¹ Ŧic moc e Ŧic gâcne âgo mi ejareocmuzi e jahacne sawa manasuhuc juocmu, ehuc Ŧic gâcne jaŦe wiac irec me irec manapie sâckeha eki maname sâqoreocmu.

² Ŧic mutucnezi wiac mana taraekac me mâcne irec manabâc mi eekac, ehuc e jahacne maŦko dâŦ fokac i sawa manaekac.

³ Nîc moczi wiac sindaŋne eocmu ere faio mimi busâqoc feocmu, ehame zâŋe biŋe-ticne omaeme mu âke sisic ecneniŋmu.

⁴ Nîc gâcne jaŋere mickonec dâŋ wahaekac i manapene maŋqârâŋte fuŋqizecne ehuc opâ zâkâŋ qârâŋne â opâ fifisine irec sâc tinac eekac.

⁵ Nîc sindaŋne âgo ejarehuc ŋic bahacmâc jaŋere dâŋ muhasickepene mi sâckeocmu.

⁶ Nîc mutuc matacnezi fuŋkerâ dâŋ mu qaŋqatarac ehuc zika hotâckeocmu.

⁷ Nîc mutuc matacnezi dâŋ muhuc juju-ticne sipirickeekac, e jahacne dâŋzi bitiŋ ecneha razime kiekac hâcne.

⁸ Nîc nâŋâc gupe micko âkec dâŋ irec manapene aŋacne eha maŋnâŋecko râepene hurâ foekac.

⁹ Nîc ojoŋ juekac â ŋic wiac ima baekac jahe sâcjekic mocjaha.

¹⁰ Anuture dâŋ i huec sanaŋ iŋucne, irec ŋic tiŋnezi ira ferâ wamao sâcne ŋec foc eocmu.

¹¹ Nîc gâcne jaŋe moner maŋa wiac-jeŋicte manapie haesac sanaŋ zorice irec sâc ehuc ŋezic-nâpokac tinac eekac.

¹² Nîc maŋhuhur juenŋopier jaŋere manapene fefene eekac, â ŋic pepec penaronhec jaŋe ine sisipiricte hatao raenŋopier.

¹³ Go qanaŋ dâŋte hazec râezemec izi zâheç dâŋ okacne bâtikiezemec, go iŋuc mi ecmuo ine mutuc erâ mimi faio fecmu.

¹⁴ Nîc moc e jujure zoqac focneocmuzi huc zâic fuacneme sâcne qamaseocmu, â zoqac-ticne omaeme ie maŋticne gâcke-fâreocmu.

15 Njic mamana sarichec jaŃe damenj sâc mamana zuhuckerâ roninje afeckerâ giene baengopienj.

16 Go njic zâŃe biŃe sâkohec ere maio fuazo murâ ine bubianje wiac moc afeckerâ bacne razemec.

17 Njic moc e dâŃgieo dâŃticne funkerâ mume manapie fârine eekac, izi zâhec ine kisâ-ticnezi njifecne mume fâri tâmiric eekac.

18 Njic jajahec zâŃe biŃe sâkohec jahe dâŃgieo dâŃ mu qaqatarac epire qâsâi qapie dâŃjekicte funje taniŃkeekac.

19 Go qomâge baficketec eki wâc njifec sac-sanaje erâ nejicguocmu, me ehac mu qaqatarac etec râpecguocmu.

20 Njic moc e dâŃ muocmu irec sâc jaha fârine bâfuocmu.

21 DâŃ sasawa muengopenej izi njifec juju-nâhec nejickeekac, â njifec ine sipirickeekac; irec dâŃ muekic sâc fârine bâfuarâ manatec sâckezejec.

22 Go njokac rohuc wiac bianje rocmu, ehame Wofunzi ehâmo-gareekac irec funje taniŃkeocmu.

23 Njic hapetaczi dâŃ mume nunumu hawari eekac, â njic monej mafaheczi dâŃ mume ine zâzâicne eekac.

24 Njic gâcne jaŃe âgo hawari burec burec sawa enâreenjopienj, â njic gâcne jaŃe ine hahac qa jaŃe ââgo eenjopienj irec sâc sirickehuc âgo enâreenjopienj.

19

¹ Njic hapetaczi siocmâc juocmu izi fefene eocmu, â njic monej mafaheczî burecdânj muocmu izi wawahane eocmu.

² Njic moc e mamana tâmiric jume mi sâckeocmu, â moc e hata raocte zoqac boc ehuc hata qâsorieocmu.

³ Njic gâcne jaŃe wiac mutucne ehuc sisipiric bâfuæŃgopieŃ, ehuc WofuŃtao âki heeŃgopieŃ.

⁴ Njic monej mafa sâkohec e âgo bocjaha fuac-neeŃgopieŃ, â njic hapetac e ine âgofâc-ticne jaŃe râpeckeeŃgopieŃ.

⁵ Njic moc e dâŃgieo domahuc dâŃ musifuckeocmu e okacne roocmu, â moc e burecdânj muocmuzi bâbâtij sâcne mi wisecneocmu.

⁶ Njic bocjaha jaŃe njic zâŃe biŃehec bâbâmiring dâŃ jazaeŃgopieŃ, â njic bokifac jaŃehec ââgo ehuc juniŃte boc ejareekac.

⁷ Njic hapetac e hahac qafâc-ticne jaŃe qaisockeeŃgopieŃte âgofâc-ticne jaŃe wâc behe-jâmbâŃkeeŃgopieŃ; ehame e âgo bacjopaocte gie sâko bâipiehuc juekac.

⁸ Go gahacne manasuhuc mamana fuŃne fuŃne rozemec, erâ mamana rokomec i bajuhuc juhâc qâhâmozemec.

⁹ Njic moc e dâŃgieo domahuc dâŃ muhasickeocmuzi bâbâtij roocmu, â njic moc e burecdânj muocmuzi sipirickeocmu.

¹⁰ Njic mutuc matacne jaŃe monej mafa sâkohec mi junzepieŃ, â kiŃaŃ qaqa jaŃe njic fekiecne njicbomboŃ mi ejarenzepieŃ.

¹¹ Njic mamanahec e kimbeŦ aaric-ticne sâcne fâre wahaocmu, â njic moczi wiac sâqocne moc ecneme hone takirehuc behecneme sâcke-hâmoocmu.

¹² NjicwofuŦzi aarickeme owackeekac i laionŦe owa iŦucne, â âgo miriŦ-ticnezi ine titikuczi kecqaŦ bâgunuckeekac irec sâc ekac.

¹³ Motec mutuc matacnezi mamac-ticne sipir-ickeekac, â Ŧokac râŦgeŦnere dâŦzi hoe micpiic heekac irec sâc ehuc tatakic bâfua-nâreekac.

¹⁴ Fic hae â moneŦ mafa wiac i neŦgoc mamacfâc-nâŦec jaŦere merâfâc roeŦgopeneŦ, â Ŧokac mamanahec ine WofuŦzi sawa bâfua-nâreekac.

¹⁵ Go ojon juzo murâ juzemec, erâ guŦ fohuc nânâre hâmozemec.

¹⁶ Njic moc e Anuture sâcmutâc dâŦ mana rereŦ eocmuzi juhâc qâhâmoocmu, â moc e qâsuaocmuzi ine hâmo sipiric eocmu.

¹⁷ Njic hapetac ehâmo-jarehuc manapie WofuŦ ecneŦgopeneŦ ezejec, eki hâcne okacne bazu-Ŧareocmu.

¹⁸ Ŧone naru motecfâc-ŦeŦic piticne jaba juhapie qa bâtiŦ ejarenzepieŦ, iŦuc mi eniŦmuo ine sisipiric hatao rahapie bafic-jopaŦgopieŦ eocmu.

¹⁹ Njic moc e dameŦ sâc aaric onzoŦ jaha manahuc juocmuo ine ecnepene furi râezejec, â hone qâoma ecnenanŦmuo ine aaric-ticnere zoczi nânâcne faio feocmu.

²⁰ Go njic jaŦe baficguhuc dâŦ biaŦne gaza-pie mana rereŦ ezemec, go iŦuc erâ juku maŦqârâŦhec ecmu.

21 Njic nâŃâc mamanazi wiac fuŃne fuŃne irec dâŃ mana biric ezo murâ sâcne enaŃmu, ehame WofuŃte micdâŃzi ine fârinehec eocmu.

22 Buchâro nânâ i wiac mamakâcne. NâŃâc njic hapetac ere manapene fefene eha burecŃicte manapene wawahane eekac.

23 Go WofuŃ araŃ bacnehuc juzemec. Go iŃuc ehuc damaŃ zora wama faio juhâc qâhâmohaŃtec sisipiric wiac izi me izi moc mi maicguocmu.

24 Njic gâcne jaŃe qâoma sâko ehuc nânâ wiac micjenjicko râeniŃte takic-jopame mâc ŃeŃgopieŃ.

25 Njic pepec penaroŃhec jaŃe qa bâtiŃ ejarepie fuŃne-jenjic mananzepieŃ, njic maŃqârâŃhec jaŃe mu bâtiŃ ejarepie ine mamana-jenjic qârâŃkeocmu.

26 Motec sindaŃne â qaqaharicnezi sawa mac-ticne bâzâickeocmu â neŃgoc-ticne fictic-naonec jâpeme raocmu.

27 O motec-mae, go zuhuckerâ mamana rozore takicguocmuo ine juwicnao mamana romeŃ i wâc nikecguocmu.

28 MumutaniŃ njic hehesicnezi dâŃgie tiŃnere maname fâri tâmiric eekac, â njic sindaŃne jaŃe wiac hehesicnere aŃac-jopaekac.

29 KâcbiŃ i njic mu âke sisic eeŃgopieŃ jaŃere biŃe bâfuakicne, njic mutucne sahaç fefe eeŃgopieŃ jaŃe hâcne zikare biŃe.

20

1 Njic jaŃe opâ sanaŃ bocjaha nârâ mutuc bacjopame bebe qahuc dâŃ ojowa kosa

eengopien. Opâ sanaj nâku maŃsifuc ee i wiac mutucne.

² Nõje laioŃ owa-ticnere hâwic-Ńopaekac irec sâc jaha ŃicwofuŃ aaric-ticnere hâwic-Ńopazejec. Nõje ŃicwofuŃ maŃbâiŃ ecnehuc manapie juju-nâŃec doc baŃgopeneŃ ezejec.

³ Nĩc mutucne jaŃe dâŃ mu qaqatarac eengopien; mu qaqatarac tâmiric juju izi ine wiac biaŃne ekac.

⁴ Nĩc moc e gie hesarac dameŃko qâoma juoc-muzi qa roro dameŃ maickeme nânâ basaocmu.

⁵ Nĩc maŃ mamanasu-nâŃec i nombâŃ zoricnao opâ ñeekac irec sâc, i Ńic mamana taraheczi sawa fâreme wefuocmu.

⁶ Nĩc bocjaha jaŃe jaŃacne manapie tiŃne â biaŃne juŃgopeneŃ eekac, ehame sifu Ńic biaŃne moc bâfuananŃe babasa gie sâko baengopeneŃ.

⁷ Nĩc moc e siocmâc juhuc wiac tiŃne ebac eekac ere naru motecfâc jaŃere manapene zerine eekac.

⁸ NĩcwofuŃ e dâŃ mumutara ñeŃe-ticnao ñehuc wiac hehesicne hone zâŃitac efâreocmu.

⁹ Nĩc moczi ziŃuc sâcne muocmu: “No sâqocne tâmiric juekopacte maŃnanezi mumu hehec mocwâc mi enareekac?”

¹⁰ Nemâc bâbâfuare sâc â meda wiac sâctiri babaju i WofuŃte maio wiac mamakâcne eekac.

¹¹ Naru motec jaŃe eebapa-jeŃiczi fuŃne-jeŃic bataniŃkeekac, eme honec-jopapene biaŃne â siocmâc juengopien irec fuŃne taniŃkeekac.

¹² WofuŃ e dâŃ manananŃe hazec-nâŃec râewec, â wiac hone tarananŃe zâŃe-nâŃec wâc bâfuawec.

13 Go guŋgie sawa bahuc damen sipiricke-muo ine hapetac erâ jucmu, â guŋqârî juhuc gie zoqachec bacmuo ine nânâ mâriri fofo dundun fua-gareocmu.

14 Nîc moc e wiac furine baocte ehuc, “Furine boc fekac,” iŋuc manasurâ situac rune zoqac ecneme furine bawahacneme rorâ rahuc sa-hac-ticne muterŋkeocmu.

15 Gol â qânâ furi sâko fuŋne fuŋne forakac, erâ sifu maŋqârânŋ dâŋzi wiac i sasawa sirickerâ qânâ fuŋmoc furi sâko irec sâc ekac.

16 Nîc moczi mutuc erâ ŋic âgo-ticnere tofa bazuocte mupaŋkeocmuo ine ŋaqi qoruc-ticne hotâ jâoc rorâ râepene foha mumupaŋ-ticnere fârîne bâfuazejec.

17 Go sioc ehuc wiac nânâne bâfuarâ nâtec qanaŋ aŋacne eocmu, izi zâhec ine nâkâcnehuc manatec maracgao hâtâ qîŋqîŋne eocmu.

18 Dâŋ biaŋne mutâcne-garehapie irec sâcko gie batec fârînehec eocmu, irec go dâŋ manasu biric ehâmorâ ie zikao razemec.

19 Doc bapa ŋiczi dâŋ soŋne sâcne mi bajuocmu, irec ŋic moc dâŋ bocjaha woseekac e dic bac-nenzepieŋ.

20 Go nenŋoc mamac jahecge sâwec-jofacmuo ine lambezi dapâcko hâpoekac irec sâc jujugezi omaeocmu.

21 Go biac jaha monen mafa sâkohec ezepac, iŋuc muhuc fâro faio giene mi bâhâmocmuo ine zâhec soka sawec ehuc biaŋne mi baficguocmu.

22 Go zîŋuc mi muzemec: “Sâqocnere okacne i no nahac bazupemu,” aricne, go Wofuŋtao sawa roweckehuc juhanŋtec eki sâcne baficguocmu.

²³ Nêmâc bâbâfuare sâc wiac sâctiri bajueŋgopenę jaŋe Wofuŋzi qaisoc-jopaekac.

²⁴ Mâreŋŋic nâŋâc juju-nâŋecte hata mi mana taraeŋgopenę; Wofuŋzi sawa mutâcne-nâreekacte raeŋgopenę.

²⁵ Go wiac irec me irec fâro faio ziŋuc mi muze-mec: “I Wofuŋte biŋe.” Go zâhec irec busâqoc manahaŋtec mumupaŋgezi bitię egarezacte iŋuc mi ezemec.

²⁶ Nįcwofuŋ maŋqârâŋheczi ŋic sindaŋne hone zâŋitac ejarerâ busâqoc mi mana-jarehuc qa bâtię ejareekac.

²⁷ Wofuŋ e maŋ hohone runezi maŋnâŋec bata-maehuc maŋnâŋecte fuŋne bajaŋgeŋkeekac.

²⁸ Nįcwofuŋ moc gurię bapa gie-ticne siocmâc, fâretię â aijkic jaha bahuc juocmuzi nįcwofuŋ ŋeŋe-ticne basanaŋkeocmu.

²⁹ Nâŋâc nįcmotec jaŋe tâpiri-jeŋicte hone warec ejareeŋgopenę â nįcraŋqa jaŋe ine jaŋqâr-jeŋicte araŋ bajareeŋgopenę.

³⁰ Dameŋ gâcnao zika â wiac hâhâwicne sâko fua-nâreme sawa eebapa-nâŋec hehesicne qaisockehuc râpeckeęgopenę.

21

¹ Wofuŋ e opâ sâko gurię bacneme hata-ticnaoa raekac irec sâc jaha nįcwofuŋte mamasasu soŋaŋkeekac.

² Nįc nâŋâc wiac ebac eeŋgopenę sâc i man-apene sâckeekac, Wofuŋzi ine fuŋne wenięucte wiac eeŋgopenę i hone mana tarac eekac.

³ Wofuŋ e taha bâzire mâcne, bâbâtiŋ â tiŋne juju bianŋne irec maname fefene eekac, irec go wiac sasawa fâretiŋ jaha ebac efârezemec.

⁴ Pepec zâŋe fifi â maŋfefe ee, wiac sâqocne izi hâcne ŋic sindaŋne mufuac-jopaekac.

⁵ Go giege aijakic jaha manasu biric ehuc batec fârine bocjaha fua-gareocmu, â fâro faio bahuc ine fârine basacmu.

⁶ Go sioc ehuc mafa mâriri bâfuaekomec izi mi zoraha hâmocte micko râecgurâ mocwâc omaeocmu.

⁷ Ŋic sindaŋne jaŋe eebapa tiŋne qikiŋneŋgopienŋe jaŋacne eebapa repicnezi bitiŋ ejareha razipie kicjopaekac.

⁸ Kiŋ bahac bâfuaŋgopienŋi hata hehesicnao raŋgopienŋ, bahac fâsâc jaŋe ine wiac ebac epie tiŋke biaŋ efâreekac.

⁹ Ŋokac râŋgeŋne ehac fic biaŋnao juju izi wiac wawahane eekac, â e tâmiric kâte bozeo buc juju izi ine wiac fefene eekac.

¹⁰ Ŋic sindaŋne jaŋe damaŋ sâc wiac hehesicnere boc ejareekac, jaŋe ŋic mocte busâqoc moc mi manaŋgopienŋ.

¹¹ Ŋic mu âke sisicne qa bâtiŋ ejarepie mutucne jaŋe honerâ mamanahec eniŋmu, ŋic maŋqârâŋhec jaŋe ine wiac qazu-jarepie zuhuckerâ mamana fua-jareocmu.

¹² Tiŋne rune e ŋic sindaŋne jaŋere ma-manasu hone manac efâreekac, ehuc sisipiricko râec-jopaekac.

¹³ Ŋic moc e hapetac jaŋere wira wâwâsicte hazec mi râeocmuo ine juku e jahacnere wira wâwâsic eme e wâc iŋuc jaha mi bafickezo.

14 Njic moczi gore aaric manahame go sojsojko wiac moc râne tahac etec aaric-ticne qazue wahaocmu.

15 Mumutiņ gie biane bapie njic tiņne jaņe bubiaņ mananiņmu, â njic hehesicne jaņe ine bipic tatara ejareocmu.

16 Njic moc e mamana biane qikiņneocmuzi hâmokicne jaņe qâtec-jopaocmu.

17 Njic moc e sahacte wiacko mamaņ gugutuņ hurâ juhuc waiņ â nânâ wiac nâ râmbe eocmuzi njic mafa sâkohec mi juocmu.

18 Njic sindaņne jaņe njic tiņne jaņere faio wiac zârâ zâpânehec râezo muenġopieņ izi njerisierâ jaņe jaņacne faio feekac.

19 Nokac rângeņ qanqanņe â hâdi boņkekiecne ehac juju i wiac wawahane, â mâreņ burocnao buc juju izi ine wiac fefene.

20 Njic maņqârânhech jaņe moneņ mafa wiac-jeņic biane qâzuckepie fojareekac, â njic mutuc matacne â iric iricne jaņe ine bâfuaenġopieņ sâc kosa behepie rafâreekac.

21 Njic moc e tiņne juju â miriņ babac ee irec henziřiņneocmuzi zâņe biņehac erâ juhâmooocmu.

22 Momori njic maņqârânheczı njic tâpirihech jaņere haesac sanaņ henzaņ qanzaņneocmu, ehuc hae sanaņ-jeņic ro rauc sâcne eocmu.

23 Njic moc e micticne soņaņkeocmuzi zârâ hâriņ faio boc mi feocmu.

24 Sahac fefe juhuc pepec penaroņ â piczoņ eenġopieņ jaņere “njic mu âke sisicne” muzo.

25 Njic moc e giere takickeme ojoņ juocmuzi e jahacne sahac sipirickeocmu.

26 Njic sindaŃne jaŃe damaŃ sâc njic âgofâc-jenjic jaŃere wâcwiac irec andac eenġopien, â njic tiŃne jaŃe ine wiac-jenjic mi sakarehuc buafec jaha qikiŃneenġopien.

27 Njic sindaŃne jaŃe taha bâzi rikepie Wofunġi maname mamakâcne eekac, jaŃe manjenjicko wiac qame ġâpâcne foha bâzi rikepie inġuc hâcne mana-jareekac.

28 MumutaniŃ njic burecnezi sipirickeocmu, â moc e dâŃticne manatâc ġâtâc ehuc fâretinġ jaha muocmuzi ine juhâc qâhâmooocmu.

29 Njic sindaŃne jaŃe râsi zâŃe fiŃġopien, â njic tiŃne jaŃe ine hata-jenjic mana taraenġopien.

30 MaŃġârâŃ â mamana tara erâ mumutâc dâŃ bianġne wiac i sasawa Wofunġe maio wiac omane efâreekac.

31 NŃeŃe becâsicfâc-Ńenjic zikare bazawiec-jopazo murâ bazawiec-jopanġepien, â zikao sasanaŃ bâbâfua i ine Wofunġi bâfua-Ńareocmu.

22

1 NŃeŃe monenġ mafa sâkohec eniŃte mâcne, zâŃe biŃehc juniŃte eŃarezejec, â njic jaŃe bu-bianġ qaŃareninġmu irec manapie fefene eha siliwa â gol irec manapie wawahane ezejec.

2 Wofunġi mafanġic â hapetac mâmâc bâfuac-jopawecte fuŃne-jekic bârâwiŃ mi fokac.

3 Njic maŃġârâŃhec jaŃe sisipiriczi maic-jopame honerâ kizuŃġopien, â njic maŃġârâŃ tâmiric jaŃe ine hone-bipiehuc rarâ sipirickeenġopien.

4 Go maŇhuhun juhuc Wofun arañ bacnetec moneŇ mafa â zâŇe biŇe fua-gareme dameŇ zora juhâc qâhâmocmu.

5 Go jujuge ņezickezo murâ ine hata heririŇko wiwitic wiac râepie foha ņic sindaŇne jaŇe razipie kicjopaekac i kizuzemec.

6 Go naru motec jaŇe juju hata biaŇne qazu-jarezemec, eme jaŇe jufeniŇmu sâc irec manasuhuc juniŇmu.

7 ņic moneŇ mafahec jaŇe ņic hapetac ņicbomboŇ ejareŇgopieŇ, â moneŇ hotâ roeŇgopieŇ jaŇe moneŇ jareŇgopieŇ jaŇere mic sâcko gie baeŇgopieŇ.

8 ņic moc e wiac sindaŇnere gie baocmu e juku irec fârine sisipiric roocmu, bâbâtiŇ hâhâwicnezi fuacnehuc bâsiroweocmu hâcne.

9 ņic moc e afeckerâ nânâ wiac-ticne ņic hapetac kâdoc qajareocmu e jambuŇkezo.

10 ņic mu âke sisicne e jâpepie raha ņoŇerao zika â mu qaqtatarac erâ mumusifuc wiac gâcne i wâc omaeocmu.

11 ņic dâŇ wokemaŇnehec muŇgopieŇ jaŇe ņicwofunzi âgo ejareekac, â Wofunzi maŇ qaqcacne juŇgopieŇ ņic i jaŇere maname biaŇkeekac.

12 Wofun e ņic mamana tarahec jaŇere dâŇ dopeckeekac, â burecŇic jaŇere dâŇ ine qame wahaekac.

13 ņic ojoŇnezi dâŇ kecziŇuc muhuc ficko ņeekac: “LaioŇzi hae zoŇao jukacte huhape nâcnuzackohec.”

14 Boe sau ɲokac ere dâŃ i nombân iɲucne, irec Wofuɲzi qaisoc-jopaekac jaŃe ira hâcne huenɲopieŃ.

15 Naru motec jaŃe qieonecteaŃ fuɲkerâ wiac mutucne kosa eenɲopieŃ, ehame bâbâtiŃko râec-jopapene ine beherâ sâcne mac juenɲopieŃ.

16 ƝoŃe ɲic monen ɲafa sâkohec wiac jare tahac eniɲmuo me ɲaɲac ɲafa mâririhec eniɲte ɲic hapetac bâzâic-jopaniɲmuo ine ɲoŃe ɲaɲacne hapetac erâ juniɲmu.

Ɲic maŃqârâŃhec jaŃere dâŃbiri moc

17 Go hazec râehaŃtec ɲic maŃqârâŃhec jaŃe dâŃ gâcne mumbiŃ i qazu-garepe mamana gie bazemec. 18 Go iɲuc erâ zâhec manasuhuc ɲic gâcne jaza qazuc ehuc bubiaŃ manacmu. 19 Go Wofuɲtao roweckecmurâ manasuhuc maŃqârâŃ dâŃ zi hâcne gaza mutâc ekopac. 20 No gore erâ maŃqârâŃ â mumutâc dâŃ 30 sâko qâreŃkepo. 21 Erâ no dâŃ fâri qizecne qazu-garepemu wâc, eme go irec mu wioc egarepie okacne bâtikie-jarecmurâ mi eipiecmu.

1

22 Go ɲic hapetac e hapetac juekacte wiac-ticne kâŃgâc mi jâoc rozemec, â ɲic moc e dâŃgieo wižec tâmiric domaha mu bawahac mi ecnezemec. 23 Wofuɲzi ɲic iɲucne jaŃe bafic-jopahuc juju-jeɲic jowac roenɲopieŃ jaŃere juju jowac roocmu hâcne.

2

²⁴ Go ȋic maŃzocheç jaŃe âgo mi ejareze-mec. ²⁵ Go jaŃere eebapazi bitinġ egareha raziteç kicguzacte jaŃerao mi qohotazemec.

³
²⁶ Go ȋic mocte tofa bazucmurâ moc mi mu-panġkezemec. ²⁷ Manakic, go mumupanġgere fârine bâfuazo eipiehuc juhaŃtec wiac ġâcne gowac ro-huc fofo mâkige wâc mâmâc gowac roninġmu.

⁴
²⁸ Apa ȋosafâcġe jaŃe mâreŃ ma râembinġ i bazic baefuc mi ezemec.

⁵
²⁹ ȋic moc e ġie-ticne basarickehuc baocmu e ȋic omane jaŃe mâcne, ȋicwofuŃ kinanġ qaġajare irec sâc bâfuaocmu.

23

⁶
¹ Go ȋic fekicne moc ehec nânâ nâcmuo ine ȋic weniŃucne ehec ȋekopac i manasuzemec. ² Ehuc go nânâ bocjaha nâekicko sifu âmbânġ mi nâzemec. ³ E esâicguhuc nânâ aŃacne râe bâmoc eha go hone fâfârerâ ġapeç tâmiric mi nâzemec.

⁷
⁴ Go maŃġârânġhec juhuc moneŃ mafa sâko bâfuacmurâ tâpirige mi sipirickezemec. ⁵ Manakic, tucwipezi furuc furuc ġahuc ratâmireekac irec sâc jaha moneŃ mafagezi fakecnehec erâ ratâmireocmu.

⁸

⁶ Go ȋc buchâro ehac nânâ mi nâzemec, me nânâ aȋacne râe bâmoc eekac irec andac wâc boc mi ezemec. ⁷ E nânâ garehuc ȋfec ine upegao baocmu. Ehuc maȋticnezi gorao mi domaha miczi burec erâ zȋȋuc gazahuc eatucguocmu: “Ware nânâ opâ nâc.” ⁸ Go ere nânâ wiac nârâ maȋucmu, ehuc daȋgedâŃ âzâcnetec fârimâc eocmu.

⁹

⁹ Go ȋc mutuc matacne ere maio dâŃ mi muzemec, e maȋqârâŃ dâŃge mi mana tarahuc gaisockeocmu.

¹⁰

¹⁰ Apa ȋsafâcge jaȋe mâreŃ ma râembiŃ i bazic baefuc mi ezemec, erâ bekâ mâsiŃ jaȋere mâreŃ wâc mi jowac rozemec. ¹¹ WofuŃ e jaȋere ȋneȋezic hâcne, irec dâŃgieo jaȋere dâŃ dopeckehuc gore dâŃ bawahaocmu.

¹¹

¹² Go qaȋazugere dâŃte hazec râehuc tâpiri fogarekac sâc mamana gie bazemec.

¹²

¹³ Go naru motec bâtiŃ-jopazore manabâc mi ezemec, jaȋe kâcbiŃ kirâ mi hâmoniŃmu, ¹⁴ aricne, kâcbiŃ kirâ juju bapa-jenȋc biankeocmu.

¹³

¹⁵ O motec-mae, go maȋqârâŃhec erâ jucmuo ine bunane biankeocmu. ¹⁶ Micbipicgaonec maȋqârâŃ dâŃ wahame manarâ zeri bari epemu.

¹⁴

17 Go sâqocne bapa jaņere erâ maņge mi bâruņkezejec, Wofuņ ine damenġ sâc aranġ bac-nehuc juzemec. 18 Go iņuc ehuc juhaņte woworicgezi mi omaeocmu.

15

19 O motec-mae, no gazape manac: Go maņqârâņhec juzemec, ehuc hata fâretinġko jaha maņ mamanasuge râetec fozejec. 20 Go ñic waiņ âmbâņ nânâ me nânâ gapecmâc nâeņgopienġ jaņere ñondenġko boc mi juzemec. 21 Opâ sanaj â bec qowi âmbâņ nânâ ñic i jaņe hapetac erâ juniņmu, ehuc ojoņ fohuc ñaqi qoruc basaniņmu.

16

22 Go mamac bâbâfuage ere dâņ manahuc juzemec, â neņgocgezi ñokac qizec erâ juha mi qaisockezemec. 23 Go dâņ fâri qizecne, maņqârâņ, maņsowa juju â mamana tara i furine barâ bajuhuc monenġte erâ mocwâc mi qikiņnezemec. 24 Ñic tiņnere mamaczi zeri eocmu, â ñic moc e motec-ticnezi maņqârâņhec jume bubiaņ manaocmu. 25 Go juju bapagezi neņgoc mamac jahecge bubiaņ qajactezemec, ehame neņgoc rorogezi gore erâ zeri bari ezejec.

17

26 O motec-mae, go maņge norao râetec fooc, ehame kike hata-nane honehuc juzemec. 27 Hata ñokac iriņ biriņne â sasec ñokac jaņe bitiņ egarehapie razitec kihâmocguocmu: 28 Ñokac i jaņe hâcne fiuc roro ñic jaņe iņucne ruc bahuc juenġgopienġ, ehuc ñic bocjaha ea-tuc-jopapie ñonâņfâc-jeņic beheç-jopaenġgopienġ.

18

²⁹ Mozi zârâ zâpâo â busâqoc faio juekac, me mozi mu qaqatarac â muheŋqâŋhec juekac, me mozi fuŋne tâmiricko wic fuacneekac, me mozi zâŋe bâruŋhec juekac? ³⁰ Waiŋ opâ nâhuc ŋehapie ŋafe zâŋiŋkeekac, erâ waiŋ opâ fuŋne fuŋne bâsifuckerâ nâeŋgopien ŋic i jaŋe hâcne wiac i fua-jareekac. ³¹ Go waiŋ opâ bâbâroŋ â qaqaç taene i opâ nânâ kiruŋko du âtehuc wefume hone aŋaç erâ sifu âmbâŋ mi nâzemec. ³² Manakic, go waiŋ opâ gapecmâc nâku guŋ fohaŋtec hae fureme manatec homa momorizi kicnume huc fua-nareekac irec sâc egareocmu. ³³ Ehame zâŋege bâniniŋkeme wiac zâŋe furu honecmu, erâ mamasuge sifuckeha dâŋ musifuckecmu. ³⁴ Go ŋic moczi wokeo rahuc maŋuekac, â hâwec siri sâko qaha jâmâ wâturko wiserâ feekac irec sâc ecmu. ³⁵ Ehuc kecziŋuc mucmu: “Ňic jaŋe mi manahape numbien mecne, jaŋe qa bâzâic enarembien me weniuŋuc i mi manasukopac. No wemocte mi qârekopac? No waiŋ opâ zuhuckerâ nâzore enarekac.”

24

19

¹ Go ŋic hehesicne jaŋe iinguuŋ mi ejarezemec, ehuc jaŋehac ââgo ecmurâ mi fotariezemec. ² Jaŋe bâbâzâic gie baniŋte maŋjenic domaekac, â micjenickonec dâŋ wahaekac i sisipiric dâŋ sasawa.

20

³ Njic maŋqârâŋheczi ficticne basarickeocmu, â njic mamanaheczi ficticne basanaŋkeme ŋehuc juocmu. ⁴ Njic mamana sarichec e ficticne maŋne maŋne ba bâpiaŋ ehuc wiac furi sâko râe raocmu.

²¹

⁵ Njic maŋqârâŋheczi njic sasanâŋhec sirickeekac, â njic mamanaheczi njic tâpirihec ere sâc jâuruekac. ⁶ Go maŋqârâŋ dânzi basanaŋgupie zikao sâcne racmu, â dân biaŋne bocjaha mutâcne-garepie irec sâcko zika qahuc sâcne sanâŋkecmu.

²²

⁷ Maŋqârâŋ dân i njic mutuc matacne ere sâc sirickeekac, irec e tutumaŋko dânwiac fârine muc manac ehapie dân biaŋne moc muocte quŋkeocmu.

²³

⁸ Njic moc e wiac hehesicne eocte mana biric eocmu ere njic sindaŋne muniŋmu. ⁹ Njic mutuc matacnezi wiac kosa manasu biric eme sâqoreekac, â njic mu âke sisicne ere ine manapie mamakâcne eocmu.

²⁴

¹⁰ Go damaŋ biaŋnao docke betâŋ ecmuo ine damaŋ ŋemâcnao iŋuc jaha betâŋke-jâmbâŋkecmu.

²⁵

¹¹ Go njic moc hâmocko râezo ehapie mejenjickonec bataracmurâ mâcne afecne mi ezemec. ¹² Ehuc ziŋuc wâc mi muzemec: “No njic e mi manakopac.” Manakic, Anutu e dân iŋucne

i weniucte mukomec i manakac, e maŋgere fuŋne manahuc hone jâjâpecguekac. Eki hâcne ɲic eebapa-jenict e okacne bazu-jareekac.

26

¹³ Motec-mae, go baɲac nâzemec, baɲac i wiac biaɲne hâcne. Baɲac opâne qâɲnaonec ro nâc etec maracgao aɲacne eocmu. ¹⁴ Eme go irec sâc jaha mamana tara â maɲqârâɲ mana maɲ etec maɲ qâqâtâcge bâpiaɲkezejec.

27

¹⁵ Go ɲic tiɲne ere wiac fiuc rocmurâ ficticne mi somâckezemec, me fic hae-ticne wâc mi hetâtiezemec. ¹⁶ Manakic, ɲic tiɲne e gâbâ jaha waha qarâ sifu mocwâc fahareekac, â ɲic sindaɲne e ine sisipiriczi bâsiroweocmu.

28

¹⁷ Go kisâge wiac hâhâwicne fuacnehome bu-biaɲ mi manazemec. ¹⁸ Go iɲuc etec Wofuɲzi honerâ maname mi sâckeha kisâge ɲezickezacte iɲuc mi ezemec.

29

¹⁹ Go ɲic hehesicne jaɲere erâ maɲge mi faharezejec, â ɲic sindaɲne jaɲe wâc iɲguuɲ mi ejarezemec. ²⁰ ɲic hehesicne jaɲe juku omaeniɲmu â ɲic sindaɲne jaɲere lambe tatamac i hâpocmu.

30

²¹ O motec-mae, go Wofuɲ â ɲicwofuɲ jahe mâmâc jaha araɲ bajactezemec, ehuc dânjekic qataraeɲgopieɲ ɲic i jaɲere ɲondenko mi juzemec. ²² Sisipiriczi ɲic iɲucne jaɲe ututuɲ jaha

maic-jopaocmu. Ehame WofuŃ â ńicwofuŃ ja-heraonec sisipiric weniŃucne fuaocmu i goki moc manakic me?

MaŃqârâŃ dâŃ gâcne gâcne

²³ ńic maŃqârâŃhec jaŃe dâŃ kecziŃuc mumbiŃ wâc:

Mumutara ńic e ńic bârâwiŃ-joparâ gâcne jaŃere dâŃ muafeckehuc gâcne jaŃere mu mâmâckeme mi sâckeocmu. ²⁴ E ńic bahachec jaŃe ziŃuc jazaocmu mecne: “ŃoŃe bahac tâmiric,” iŃuc jazame mâreŃ sâc ńicne ńicne jaŃe e qaisockehuc sâwecken-iŃmu. ²⁵ Â ńic bahachec bâtiŃ-jopaniŃmu mumutara ńic i jaŃere zâŃe biŃe feha bubiaŃ manahuc juhâc qâhâmoniŃmu.

²⁶ DâŃ okacne fâretiŃ jaha mumu izi maŃ moc-jaha jujure ma ekac.

²⁷ Go qanaŃ hae zoŃage emasãkerâ nânâ giege he sarac ezemec, izi zâheç ine ficge bazemec.

²⁸ Go fuŃne tâmiricko ńic âgoge dâŃgieo mi râezemec, erâ dâŃticne wâc mi muhasickezemec.

²⁹ Go ziŃuc mi muzemec: “E wiac enarewec irec sâc jaha ecnezepac, no okacne bazucnepemu hâcne.”

³⁰ No ńic ojoŃne â mutuc matacne ere giegaŃ â waiŃ gie fotâcnerâ rahuc wiac ziŃuc honepo: ³¹ GiegaŃ-ticne i zârâ uupic â hofâ qinziŃzi sâcke-fârewec, â râreckerâ sac fowec i zaŃke-fârewec. ³² Eme no iŃuc honerâ manatâc qâtâc ehuc ziŃuc mana tarapo: ³³ No rarâ guŃ piticne fopemu me Ńemanahuc sawa ropemuo ³⁴ ine hapetac jujuzi fiuc roro iŃucne maicnuocmu â rorocz-i zikaŃic iŃucne fisi-nareocmu.

25

Salomore maŋqârâŋ dâŋ gâcne

¹ Salomore muqâqin dâŋ gâcne Juda ŋicwofuŋ Hisikiare qâreŋŋicfâc jaŋe qâreŋkemiŋ zine hâcne.

² Anutu e wiac sasawa maŋbuc-ticne maname foekacte araŋ bacneŋgopeneŋ, â ŋicwofuŋ jaŋe ine wiac nâzâ mutâc eeŋgopieŋ irec sâsec-jopaŋgopeneŋ.

³ Ŋicwofuŋ jaŋe maŋjeŋicko dâŋ weniŋuc foekac i mi manaŋgopeneŋ, jaŋere mamasasu i nâŋâcne mamasasu sirickeekac, i qânikiŋ faic jâmbâŋ ferâ fokac â hâwec fâhâŋne juwic jâmbâŋ hurâ fokac irec sâc.

⁴ Ŋoŋe siliwa zocko rikepie wosâeme metâ bapazi wiac biaŋne i me i bazo murâ sâcne baocmu. ⁵ Ŋoŋe ŋic sindaŋne ŋicwofuŋte maionec bârâriec-jopahapie guriŋ bapa gie-ticne fâretin jaha sâcne bahuc juocmu.

⁶ Go ŋicwofuŋte maio sahaŋge mi bafezemec, â ŋic fekiecne jaŋe wâc mi âkehoc-jopazemec.

⁷ Manakic, jaŋe ziŋuc gazapie sâckeocmu: “Go zira ware mai jaha ŋec,” ŋic fekiecne ere maio ŋeŋege ŋic mocte biŋe qikiŋnecmurâ gazapie miminehec eocmu.

⁸ Go wiac hone manac eekic i acmâc jaha tutumaŋko mi muzemec, i zâhec ŋic moczi fuarâ goki dâŋ mucmu irec fuŋne bataniŋkehuc mimi busâqoc bâfua-gareme weniŋuc ecmu?

⁹ Go âgogehec dâŃŃekic fokacko ine ehac mufâsâezepirec, ehuc Ńic mocte fuŃne mi mu-fuazemec. ¹⁰ IŃuc mi ecmuo ine dâŃge man-aninŃmu jaŃe mimi qaqa egarepie zâŃe biŃege sâqorerâ fohuc juocmu.

¹¹ DâŃ musarickehuc mukicne i zuŃe gâpiŃ zeŃaŃhec mâmâc râekicne irec sâc.

¹² Ńic mamanahec moczi Ńic âgo-ticne hazec râeha uŃ sawaŃ ecneocmu ere manapene furi sâko ezejec.

¹³ ZoaŃ fârorocko opâ mâteŃne nâpene bâgunuc-nâpoekac irec sâc jaha biŃedâŃ baraekac kiŃaŃŃic metâne eki bomboŃ-ticne ecneekac.

¹⁴ Taha wiac râeniŃte dâŃ sawa muhuc fârine mi bâfuaeŃgopieŃ Ńic i jaŃe mâŃâŃzi karorac ficneme omaeha hoe mi heekac irec sâc.

¹⁵ Ńic fekcicne ere maio rumerâ juhuc dâŃ âzâcnekupene maŃticne urueme mana-nâreocmu.

¹⁶ Go baŃac bâfuarâ aŃacte sâc sawa nâzemec, irec sâc jâuruhuc nâcmuo ine maŃucmu. ¹⁷ Go Ńic âgoge riŃkoa sawa iqickezemec, gâbâ jaha iqicketec gore takickeme qaisocguzacte.

¹⁸ Ńic moc e Ńic âgo-ticne micko âkec ecneocmu e zika me qândiŃ me tepe motec micneheczi hâhâmocko kiekac irec sâc eocmu.

¹⁹ DameŃ Ńemâcnao doc bapa Ńic moctao ro-rowecke izi ine micsiec-nâŃec goroc goroc eha qoza nâeŃgopeneŃ, me kike-nâŃec demba game hata raeŃgopeneŃ irec sâc ekac. ²⁰ Me mutuc erâ mâmâteŃ dameŃko hâroŃkenzepeneŃ muhuc Ńaqi qoruc wiac-nâŃec hetaranaŃmu irec sâc

eocmu. Njic moc e maŃ kukumbuc faio juha gae hecnepene ine hâweczi wic zaekac irec sâc eocmu.

²¹ Râsige nânâre hâmoha nânâ gumezemec, â opâre hâmoha opâ gumezemec. ²² Go iŃuc ecnetec mimiehuc zara mara eha WofuŃzi okacne bazu-gareocmu.

²³ Murazi karorac ficne sueme qâhâckerâ hoe heekac irec sâc jaha gupe micko âkeczî aaric bâfuæekac.

²⁴ Njokac rângeŃne ehéc fic bianŃao juju izi wiac wawahane eekac, â e tâmiric kâte bozeo buc juju izi ine wiac fefene eekac.

²⁵ MâreŃ zorickonec biŃe bian wareme mama izi ine opâre hâmohuc opâ mâteŃne nâpene bâgunuc-nâpoekac irec sâc ekac.

²⁶ Njic tiŃne moc e njic hehesicne dockecneocmu e opâ zâŃe sohoŃnehec me opâ nombânko marasiŃ sâqocne behepene hume opâ sâqoreekac irec sâc eocmu.

²⁷ Go baŃac bocjaha nâtec mi sâckeocmu iŃuc jaha njic jaŃe mumbianŃuniŃte zoqac ejaretec mi sâckeocmu.

²⁸ Go kimbeŃ aaricge mi bawahacmuo ine hae moc sac tâmiric Ńeocmu irec sâc ecmu; hae iŃucne i râsi jaŃe fisirâ qa heropiec eniŃmu.

26

¹ ZoanŃ damenŃko hoe micsâko heme mi biankeekac, me hoe damenŃko zoanŃ zâzâicne qame wâc mi sâckeekac iŃuc jaha njic mutuc matacne mumbiankepene mi sâckeocmu.

2 FuŃne tâmiricko sâwec-nâpopie fâri tâmiric eocmu, wiac i sawa hehetâc wipe jaŃe hehetâcnehuc nâworueŃgopieŃ irec sâc ekac.

3 Becâsiczi kâcbiŃ kizejec â dongi micko kiki râecnezo erâ ńic mutucne qa batiŃ ecnezo.

4 Go ńic mutucne wiwio-ticnere okacne bătikiecnecmuo ine go gahacne wâc e iŃucne mutuc jaha ecmu.

5 ńic moczi e jahacnere maname maŃqârâŃhec jukopac, iŃuc ezacte go wiwio-ticne mutucnere okacne mutucne jaha bătikiecnenezemec.

6 ńic moczi ńic mutucne moc biŃedâŃ-ticne baraocte soreocmu ere manapene e jahacne kike hetâcnekac irec sâc eocmu; e iŃuc ehuc sisipiric hotâckeocmu hâcne.

7 ńic mutuc matacnezi muqâqiŃ dâŃ muocmu i ńic moczi kike-ticne demba qame hata raekac irec sâc eocmu.

8 ńic moczi ńic mutucne mumbiaŃkeocmu e ine ńic moczi mutuc erâ tacbaŃko qânâ basanaŃkeme mi raekac ere sâc eocmu.

9 ńic mutuc matacne moczi maŃqârâŃ dâŃ muocmu e ńic moc opâ sanaŃ nâku maŃne sifuck-eme meticnaonec zârâ unuckeocte eipieocmu irec sâc eocmu.

10 ńic moczi ńic mutucne moc rorâ kiŃaŃ qaqa-ticne baocmu e ńic hatapecne fotâcnehapie kosa muruc-jopaekac ńic ere sâc eocmu.

11 ńic mutuc matacne moczi wiac mutucne eha arec jajahec eocmu e qâtozi nânâ wiac maŃurâ mocwâc risierâ nâekac irec sâc eocmu.

12 Njic maŋqârâŋ tâmiric moczi no maŋqârâŋhec jukopac muhame njic mutucne jâmbân moczi ere sâc sirickehuc biane juocmu.

13 Njic ojoŋnezi dâŋ kecziŋuc muhuc ficko feekac: “Laioŋzi hae zoŋao jukac.”

14 Motâczi beŋgu hahasic-ticnao domahuc rac warec eekac irec sâc jaha njic ojoŋnezi fofoticnao fohuc foc forisic eekac.

15 Njic gâcne jaŋe qâoma sâko ehuc nânâ wiac micjenjicko râeniŋte takic-jopame mâc ŋeŋgopien.

16 Njic ojoŋnezi e jahacnere maname feha njic 7 jaŋe maŋ mamasasu-jeŋicko dâŋ fokac i mu-fuapie maname wawahane ekac.

17 Njic moc e njic âgo-ticnere dâŋ muocce mi manacnehapie sifu muocmu e njic moczi hatao rahuc qâto furune moc hazecnao roocmu ere sâc eocmu.

18-19 Njic moczi njic âgo-ticne eatuckerâ ziŋuc muocmu: “No mâc zoraŋ sawa ekopac,” e njic mutuc matacne moczi zoc kosa turuŋkeme wiac zafâreekac me tepe motec kosa qâtâcneme raekac ere sâc eocmu.

20 Zoc mocwâc mi henusuckepene hâpoocmu, â gupe micko âkec behepene dâŋ mu qaqataraczi wâc omaeocmu.

21 Zoc râqâcnere kinezi zoc tucne qâhâsâekac â zoc henusuckepene zahuc foekac irec sâc jaha njic râŋgeŋnezi qaqatara bâfuæekac.

22 Njic nâŋac gupe micko âkec ee irec manapene afeckeha boc bajuŋgopenen.

23 Eeatuc dâŋ muhuc maŋ mamasasu-nâŋecte fuŋne jâmbân hesoŋkenoŋmuo ine afezi hapec

dodocne bahuc sahaçnao qâreŃ wiac baŃgopieŃ irec sâc enaŃmu.

²⁴ Njic moczi qaisocguocmu e maŃticnao eeatuc foha micbipiczi sawa wokemaŃ dâŃ gazaocmu.

²⁵ E dâŃ mume manatec aŃac baŃacne eocmu mecne, erâ ine qaqaısoc dâŃzi maŃnao fusucmarâ fokacte dâŃticne mi mana zakiezemec. ²⁶ E qaqaısoc dâŃticne hesoŃkeocmu mecne, erâ sifu wiac hehesicne ebac eekac i njic jaŃe hone manac eeŃgopieŃ.

²⁷ Njic hehesicne moc e njic gâcne jaŃere nombâŃ roocmuzi e jahac juocmu, â moc e mâreŃ Ńedumerâ njic Ńemac-jopaocte gufume e jahacne Ńemackeocmu.

²⁸ Go njic moc qaisockerâ burec ecnehuc sipirickecmu; dâŃ gâgâpâcnezi sisipiric bâfuaekac hâcne.

27

¹ Go tomâckore manasuhuc sahaç fefe mi eze-mec. Tomâcko wiac iŃuc me iŃuc fuaocmu i go mi manaekic.

² Go gahac sahaçe mi mumbiaŃkezemec, njic gâcne jaŃe mumbiaŃgupie sâckeocmu.

³ Qânâ i wiac Ńemâcne â moŃgeŃ i wâc wiac Ńemâcne jaha, erâ sifu njic mutucne moczi maŃbâiŃ enâreocmu i jahere sâc sirickerâ mocwâc Ńemâcne jâmbâŃ eocmu.

⁴ Aaric i wiac gâgâpâcne â sisipiric-ticnehec, mamanauŃzi ine irec sâc jâururâ mocwâc ma-makâcne jâmbâŃ ekac.

⁵ Hofao mu bâtiŃ ee izi wiac biaŃe, â maŃjaŃ aputacne izi ine wiac fâri tâmiric.

⁶ Âgogezi bâzâicgume manatec mi sâqorezejec, â râsigezi hâpo qâqâic egareme ine rucge baze-mec.

⁷ Njic moc e nânâ wiac gâcne nâ gapec erâ banacte maname aņacmâc eocmu, â moc e ine nânâre hâmo sâqorehuc wiac hâtânere wâc maname aņacne eha nâocmu.

⁸ Njic moc e fic hae-ticne beherâ kosa juocmu e wipe jaņe sareņ-jeņic beherâ sawao rac warec ehuc juengopieņ irec sâc eocmu.

⁹ Wokemaņ âsu â huc âsu izi bubiaņ bâfua-nâreekac, â wiac zârâ hâriņneheczi ine busâqoc bâfua-nâreekac.

¹⁰ Go gahacne âgofâc me mamacgere âgofâc jaņere mi nikecguzejec. Go zârâ hâriņ faio juhuc hahac qafâcge jaņe baficguniņte mi numu-jarezemec; jaņe zoricko juhapie âgoge moczi bembenķo juhuc baficgume bianķeocmu.

¹¹ O motec-mae, go maņqârâņhec jutec bunane bianķezejec, ehame nore dâj muengopieņ jaņe okacne sâcne bâtikie-jarepemu.

¹² Njic maņqârâņhec jaņe sisipiriczi maic-jopame hone tarahuc kizuengopieņ; â njic maņqârâņ tâmiric jaņe ine hone-bipiehuc rarâ sipirickeengopieņ.

¹³ Njic moczi mutuc erâ njic âgo-ticnere tofa bazuocte mupaņkeocmuo ine ņaqi qoruc wiac-ticne hotâ jâoc rorâ râepene foha mumupaņ-ticnere fârine bâfuazejec.

¹⁴ Go furi uupicte hahaņne bahuc âgoge wiracnerâ furi biaņ âzâcnetec maname sâwecnukac tinac eocmu.

15 Nɔkac rângeŋnere dâŋ i hoe micpiic furicte erâ hehuc domaha hae ŋafeekac irec sâc ehuc tatakic bâfua-nâreekac. 16 Manakic, ŋic moc e mânâŋ bâniniŋkeocmu me mefâre-ticnezi woke-manŋ opâne basanaŋkeocmu e ŋokac iŋucnere dâŋ wâc sâcne bâniniŋkeocmu.

17 Wiac aenji bakicne i aenzia zâmuenŋopenenŋ irec sâc jaha nânâc ŋic âgofâc-nâŋec jaŋeraonec mamana roenŋopenenŋ.

18 Njic moc e nemuja jâc hone soŋaŋ ecneocmuzi fârine fuame sâcne nâocmu, â kiŋaŋ qaqa moc e bomboŋ-ticne hone bafic ecneocmu e irec furine roocmu.

19 Nânâc opâo fipene hume mumuc-nâŋec jaha honeenŋopenenŋ, iŋuc jaha maŋnâŋecko fipene hume fuŋne-nâŋec hone taraenŋopenenŋ.

20 Hâmoc haezi ŋic zuzuhuc jaha rocjopaocte ecneekac, irec sâc jaha ŋic zâŋe-nâŋeczi wiac zâŋe furu honeocte boc ecneekac.

21 Siliwa â gol i zocko rike esâic eenŋopenenŋ, ŋicte fuŋne ine zâŋe biŋe-ticnezi bataniŋkeekac.

22 Go ŋic mutuc matacne qâhâmozo qatecne mutuc-ticnezi sifu mi omaeocmu.

23-24 Njicne njicne nânâc juju sanaŋ mi juenŋopenenŋ, iŋuc jaha mafa mâriri i wâc fofo sanaŋ mi foekac, irec go lama bulimakaofâcge hone soŋaŋ bianŋe ejarezemec.

25 Ehuc sapao nânâ wiac-jeŋic saratec fuame râec-jopatec nâhuc fua sawec enzeŋpienŋ.

26 Go iŋuc etec lama kanzaŋnezi ŋaqi qoruc bâfua-gareocmu, â noniŋfâcge gâcne jaŋe monenŋe râec-jopatec moneŋ fuaocmu izi mârenŋ qâricne kitâcne-gareocmu. 27 Ehame noniŋ gâcne

jaŇere susuzi ine go gahacne â wiacfâcge erâ
kiŇaŇ narufâcge ņoŇere nânâ eocmu.

28

¹ ņic sindaŇne jaŇe moczi mi jâpec-jopaha
jaŇac wiseŇgopieŇ, â ņic tiŇne jaŇe ine laion
iŇucne sanaŇkeŇgopieŇ.

² ņic guru moc jaŇe micne-jeŇiczi mamana
â maŇqârâŇhec juhuc guriŇ bajareha sâcne
sanaŇkerâ juniŇmu, â guru moc jaŇe qaŇatara
â hehesic boc bâfuapie micnefâc-jeŇic jaŇe
bâipiec-joparâ ââkehoc eniŇmu.

³ GuriŇ bapa ņic moczi ņic hapetac
bâzâic-jopaocmu e hoe mâŇâŇ sâkozi giegan
ima baekac irec sâc eocmu.

⁴ ņoŇe sâcmutâc dâŇ qatarahuc ņic sindaŇne
jaŇe bafic-jopaniŇmu, â sâcmutâc dâŇ mana
rereŇ eniŇmuo ine râsi ejareniŇmu.

⁵ ņic hehesicne jaŇe tiŇne hata kâuc
baeŇgopieŇ, â WofuŇ araŇ bacneŇgopieŇ jaŇe
ine mana taraeŇgopieŇ.

⁶ ņic hapetaczi siocmâc juocmu ere manapene
fefene eocmu, â ņic moneŇ mafa sâkoheczi
siochec juocmu ere ine manapene wawahane
eocmu.

⁷ ņicmotec moc e sâcmutâc dâŇ mana rereŇ
eocmuzi maŇqârâŇhec juocmu, â moc e ņic kosa
jujune jaŇe âgo ejareocmuzi ine mamac-ticne
mimi qaŇa ecneocmu.

⁸ ņic moc e ņic âgofâc-ticne eatuc-jopahuc
wiac-jeŇic sâctiri jowac rorâ e jahacne moneŇ
mafa bâsokaocmuo ine Anutuzi mocwâc jâoc rorâ
ņic hapetac jare tahac eocmu.

⁹ Njic moczi sâcmutâc dâŃ mana rereŃ mi eocmu e Anutuzi nunumu-ticnere maname mamakâcne eocmu.

¹⁰ Go njic sioc tâmiric moczi hata hehesicnao raocte manasuhuc doc barâ nombânŃ romeŃ ira go gahac hucmu; â bahac tâmiriczi ine furi sâko roocmu.

¹¹ Njic moneŃ mafa sâkohec jaŃe jaŃacne manapie maŃqârâŃhec juŃgopeneŃ eekac, â njic hapetac mamana tarahec jaŃe ine fuŃne-jeŃic hone taraeŃgopieŃ.

¹² Njic tiŃne jaŃe guriŃ bapa gie-jeŃic tâpirihec bapie njic jaŃe zeŃgoma zeri eniŃmu, â njic sindaŃne jaŃe guriŃ bapa gie bapie ine njic jaŃe soŃkeniŃmu.

¹³ Njic moc e bahac-ticne hesoŃkeocmuzi mi juhâmooocmu, â moc e bahac-ticne mufuarâ râpeckeha Anutuzi aki anonoc ecneocmu.

¹⁴ Njic moc e WofuŃ araŃ bacneocmu ere manapene zerine eocmu, â moc e maŃrâŃgeŃ bâfuaocmuzi ine sipirickeocmu.

¹⁵ Njic sindaŃne moczi njic hapetac guriŃ ba-jareha bititieniŃmu, e laioŃ â bea jahe nânâ opâre hâmohuc momori eekopirec irec sâc eocmu hâcne.

¹⁶ GuriŃ bapa njic moczi mamana tâmiric juhuc njic zâzâicne eocmu, â moc e sioc wiac qikiŃneocmuzi ine guriŃ bapa gie-ticne damenŃ zora barahuc juocmu.

¹⁷ Njic moc e njic âgonere soc hoŃkewecko ine njic moczi moc mi bafickeha wise wise jukuhame hâmoc damenŃ-ticne maickezejec.

18 Njic moc e sioc tâmiric juhuc biankeocmu, â moc e siochec juocmuzi sipirickeocmu.

19 Njic moc e gie-ticne he sarac eocmuzi nânâ mâriri sâko bâfuaocmu, â moc e gie bapa dameŢ sipirickeocmuzi ine hapetac erâ juocmu.

20 Njic sioc tâmiric dameŢ zora juhâc qâhâmooocmu, â moc e moneŢ mafa sâkohec eocte zoqac eocmu e ine bâbâtiŢ fuacneocmu.

21 Njic mana wosâc ejarepene mi sâckeocmu. Mumutara njic gâcne jaŢe bâbâmiriŢ moneŢ huŢgaŢne mac sawa rohuc wiac hehesicne eniŢe manapie mi guŢkeocmu.

22 Njic moc e wiac buchâro nâ bajuc eekaczi moneŢ mafa bâfuaoccte zoqac sâko ehuc zâhec roroc fuacneocmu i mi manasuocmu.

23 Njic âgoge mu bâtiŢ ecnetec zâhec mana-gareme biankeocmu, â wokemaŢ dâŢ ecnetec ine zâhec mana-gareme sâqoreocmu.

24 Moc e nenjoc mamac jahec-ticne jahere wiac fiuc rohuc ziŢuc muocmu: “Izi bahac mi ekac,” iŢuc muocmu e sisipiric njic jaŢere âgo jaha eocmu.

25 Njic moc e nânâ âmbân nâekaczi dâŢ bâfuaekac, â moc e WofuŢtao roweckeeekaczi ine juhâmooocmu.

26 Moc e jahacne maŢ mamasuo roweck-eocmuzi njic mutucne eocmu, â moc e njic maŢqârânheç jaŢere dâŢ mana rereŢ eocmuzi ine juhâc qâhâmooocmu.

27 Njic moc e njic hapetac bafic-jopaocmuzi sifu wiac moc mi basaocmu, â moc e hapetac hone takic ejareocmu e ine njic bocjaha jaŢe sâweckenijmu.

28 Njic sindaŃne jaŃe tâpirihec epie njic gâcne jaŃe soŃkeniŃmu, â tâpiri-jeŃic omaeme ine njic tiŃne jaŃe mocwâc guriŃ bapa gie baniŃmu.

29

1 Go njic jaŃe qa bâtiŃ egarepie sâc râŃgeŃkecmuo ine dameŃ mocko qanzaŃ banzaŃgupie mocwâc mi jucmu.

2 Njic tiŃne jaŃe njic Ńokac guriŃ bajarehapie zeri bari eniŃmu, â njic sindaŃne jaŃe guriŃ bajarehapie ine ki busâqoc eniŃmu.

3 Go maŃqârâŃte manatec wiac furi sâko eha mamacgezi gore maname fefene eocmu, â moc e sasec Ńokac jaŃerao qohotaocmuzi ine monerŃ mafa wiac-ticne sipirickeocmu.

4 NjicwofuŃ moc e guriŃ bapa gie tiŃne baocmuzi mâreŃ-ticne bafahareocmu, â moc e monerŃte sawa manasuhuc gie baocmuzi ine mâreŃ-ticne ima baocmu.

5 Njic moc e âgofâcne wokemaŃ dâŃ ejareocmuzi e jahacne bitiŃ baocmu.

6 Njic hehesicne jaŃe jaŃacne hehesiczi bitiŃ ejareha razipie kicjopaekac, â njic siocmâc jaŃe ine bubiaŃ faio rambaŃ juerŃgopierŃ.

7 Njic tiŃne jaŃe qarâ suriŃne jaŃere dâŃ dopec-keerŃgopierŃ, â njic sindaŃne jaŃe ine jaŃere mana mezac moc mi eerŃgopierŃ.

8 Njic pepec penaronŃ jaŃe hae moc irec rune maŃbâiŃ ejareniŃmu, â njic maŃqârâŃhec jaŃe ine buuruc qajareniŃmu.

9 Njic maŃqârâŃheczi njic mutucne moc dâŃgieo râeocmuo ine njic mutucne eki mâc

gâwieceocmu, erâ wâc aaric manacnehuc dâŃ sâqocne mucneocmu.

¹⁰ Njic socnânâ jaŃe njic sioc tâmiric qaisoc-keŃgopieŃ, â njic tiŃne jaŃe ine juju-ticne ŃezickeŃgopieŃ.

¹¹ Njic mutuc matacne jaŃe kimbeŃ aaric-jeŃic mi bawahahuc tomao bataniŃkeŃgopieŃ, â njic maŃqârâŃhec jaŃe ine wiac iŃucne hetapaickehuc uruerâ juŃgopieŃ.

¹² GuriŃ bapa njic moczi burecdâŃte hazec râeocmuo ine gieŃicfâc-ticne fekiecne jaŃe burecŃic jaha efâreniŃmu.

¹³ Njic hapetac mecne â kisâfâc-jeŃic mecne jaŃe mâmâc WofuŃzia zâŃe hândâŃ râe-jarewec.

¹⁴ NjicwofuŃ moc e njic waha qaqaŃe jaŃe dopec-jopaocmuo ine guriŃ bapa gie-ticne i damenŃ zora barahuc juocmu.

¹⁵ Naru motec jaŃerao mumutiŃ â bâbâtiŃ gie bapene biankeocmu, me jaŃe jaŃacne maŃte wiac ebac eniŃmuo ine neŃgocfâc-jeŃic mimi qaqa ejareniŃmu.

¹⁶ Njic sindaŃne jaŃe guriŃ bapa gie bahuc juhapie wiac sâqocnezi soka Ńedâmârec eocmu, â njic tiŃne jaŃe njic sindaŃne waha jopame honec-joparâ zeri eniŃmu.

¹⁷ Go Ńokâge qa bâtiŃ ecnetec neneŃ bâneneŃ mi egareha ere bubiaŃ manahuc jucmu.

¹⁸ Njicguru moc jaŃe Anutu guriŃ bapa-ticnere takic-jopame sâcmutâc tâmiric kosa juniŃmu, â njicguru moc jaŃe Anuturo sâcmutâc dâŃ mana rerenŃ eniŃmu jaŃere manapene zerine eocmu.

¹⁹ Go kiŋaŋ qaqa moc dâŋ sawa âzâcnehuc sâcne mi bâtiŋnecmu, ine dâŋge hazeczi sawa manahuc mana rereŋ mi eocmu.

²⁰ Ŋic moc e dâŋticne manasu biric mi ehâmohuc kosa muocmu e ŋic mutuc matacne jaŋere waha micne erâ juocmu.

²¹ Kiŋaŋ qaqa moc e qieonecteaŋ wiac irec me irec mume râcne tahac enaŋmuo ine juku sokarâ wiac-nâŋec sasawa ro rauc eocte muocmu.

²² Ŋic maŋzohec jaŋe mu qaqatarac erâ dâŋgie sâko bâfuaeŋgopieŋ.

²³ Ŋic pepeç penaronheç jaŋe waha jopaocmu, â ŋic maŋhuhuŋ juenŋopieŋ jaŋere manapene fefene eocmu.

²⁴ Hata kecziŋuc fokacte fiuc roro ŋic ere babaficzi juju-ticne qaisockeekac: E dâŋgieo domahuc dâŋ fârine mufuame bâtiŋneniŋmu, â dâŋ fârine hesoŋkeocmuo ine Anutuzi sâweckeocmu.

²⁵ Ŋic jaŋere hâhâwic bajupene bitiŋzi kicnâpocmu tinac eocmu, â Wofuŋtao roweckehuc junaŋmuo ine eki huec sanaŋ enâreocmu.

²⁶ Ŋic bocjaha jaŋe ŋic fekiçnezi mana-jareme biankeocte maŋjeŋic domaekac, erâ Wofuŋzi sawa ine dâŋnâŋec mutarame sâcneocmu.

²⁷ Ŋic tiŋne jaŋe ŋic sindaŋne qaisoc-jopaenŋopieŋ, â ŋic sindaŋne jaŋe ine ŋic tiŋne qaisoc-jopaenŋopieŋ.

30

Agurure dâŋ

¹ Keczi Jakere ɲokâ, Masanɲic Aguru ere dâŋ hâcne:

“Anutu e nohec mi juekacte boc bititieekopac.

² No ɲic mâcne, qowi iɲucne juekopac,
ɲic nâhâc mamananhec erâ junanɲte mukicne
mamana i no mi fonarekac.

³ No maɲqârâhɲhec jupemurâ mamana gie moc mi
bapo,
irec no Anuture fuɲne kâuc baekopac wâc.

⁴ Mozi moc sambânko ferâ mocwâc risie wa-
hawec?

Me mozi mâhâŋ moc basananɲkewec?

Me mozi qoruc-ticne rorâ opâ moc fonɲkewec?

Me mozi mâreŋ qajeŋne râe basanan
efârewec?

Go ɲic e jahacne me ɲokâ-ticnere zâŋe moc man-
akicko muc!

⁵ “Anutu e mumupaŋ dâŋticne sasawa
irec fârine bâfua-fâreekac, â ere dapeŋko
soŋkeenɲopieŋ jaŋe ɲezic-jopa-fâreekac. ⁶ Anutu
e tutuc qagarehuc burecɲic mugarezacte eki
dâŋ muwec ira gahacne maŋte dâŋ moc mi
zuhuckezemec.”

Muqâqin dâŋ gâcne gâcne

⁷ O Anutu, no hâmoc dameŋ-nane mi
maickeha wiac jajahec jahere numu-garepe
mana-narezemec: ⁸ Burec â waburac ezipore
baficnuzemec, ehuc tâpiri-nanere sâc monen
mafa nare tahac ezemec, â nânâ wiac i
hobu-nanere sâc sawa narezemec. ⁹ No nânâ
mafa sâkohec erâ, “Go tâmiric sâcne jupemu,”
iɲuc muhuc behecguzipore me hapetac juhuc

fiuc rorâ Anutu gore zâŃe wâwânâŃ ecnezipore
iŃuc hâcne enarezemec.

¹⁰ Go kiŃaŃ qaqa mocte fuŃne bomboŃ-ticnerao
mi musâqorezemec, go iŃuc etec sâwecgume zâc
busâqoc manazicte.

¹¹ Ńic gâcne jaŃe mamacfâc-jenic
sâwec-jopaenġopien, ehuc nenġocfâc-jenic
jaŃere manapie fefene wâc mi eekac.

¹² Ńic gâcne jaŃe sohoŃhec juipiehuc jaŃacnere
manapie qaqaacne juŃgopenen tinac eekac.

¹³ Ńic gâcne jaŃe jaŃacnere manapie fefene eha
Ńic âġofâc-jenic jaŃere ine manapie wawahane
eekac.

¹⁴ Ńic gâcne jaŃe hapetac â qarâ suriŃne
kisuec-jopahuc wiac-jenic jowac roenġopien,
jaŃe iŃuc ehuc jaŃacne juju dopeckeenġopien.

¹⁵ Huramen e otâ jahec-ticne jajahec jukopirec
jahere zâŃe mocjaha ziŃuc fokac: "Narec, Narec."

Wiac jahec â jahec kecziŃuc jaŃe nâ gapec moc
mi eenġopien:

¹⁶ Hâmoc hae,
 Ńokac hufiŃne,
 mâren kereŃne
 â zocbârũ.

¹⁷ Ńic moc e nenġoc mamac jahec-ticne
jahe Ńic Ńokac qizec ehapire gâwie-jactehuc
qaisoc-jofaocmu e kâec kâec wipezi zâŃe-ticne
ripozejec â tuwipezi sahad biuc-ticne nâzejec.

¹⁸ Wiac jahec â jahec kecziŃuc jaŃere fuŃne
game hukicne fokacte mi mana taraekopac:

¹⁹ Moc i tuwipezi sawao rac warec eekac,
 â moc i homazi haroŃaŃ faio foforâ raekac,

â moc i wokezi hata-ticne bâfuarâ hâwec
fotâcneekac,
erâ moc ine ŋic ŋokac jajahec jahe maŋ
rârâec eekopirec.

²⁰ Boe sau ŋokaczi wiac ziŋuc eekac: E sasec gie
barâ opâ ruahuc ziŋuc muekac: “No bahac moc
mi bâfuapac i.”

²¹ Wiac jahec â jahec kecziŋuc jaŋere man-
apene mi eene eekac:

²² Kiŋaŋ qaŋazi ŋicwofuŋ erâ juju,
ŋic sindaŋnezi nânâ mâriri sâkohec juju;

²³ ŋokac qaisockekicnezi ŋic roro,
erâ kiŋaŋ naruzi ŋokac bombon-
ticne
ââkehocke.

²⁴ Qowi jahec â jahec kecziŋuc juŋgopieŋ
jaŋe piticne jâmbâŋ erâ sifu mamana tarahec:

²⁵ Qozazaŋ jaŋe tâpiri tâmiric erâ sifu
zoaŋ damaŋko nânâ wiac-jeŋic ro qâzuc
efâreŋgopieŋ. ²⁶ Mandaŋ jaŋe tâpiri tâmiric
jaha erâ sifu mâreŋ gufurâ fic hae eeŋgopieŋ.

²⁷ Hâpic jaŋe ŋicwofuŋ tâmiric juhuc sifu birihec
raeŋgopieŋ. ²⁸ Zereac jaŋe mezi roroc-jopane,
erâ sifu ŋicwofuŋte ficko juŋgopieŋ.

²⁹ Wiac jahec â jahec kecziŋuc jaŋe hata rahapie
honec-jopahuc aŋac-nâpoekac: ³⁰ Moc i laioŋ; e
tâpiri-ticnezi qowi gâcne jaŋere tâpiri sirickeha
wiac irec me irec moc mi hâwickeekac. ³¹ Â moc
i noniŋ â qâqâc ŋicne, erâ moc i ŋicwofuŋ jaŋe
momorifâc-jeŋic micne bajareŋgopieŋ.

³² Go mutuc erâ pepec penaroŋ ehuc wiac
hehesicne manasu biric moc emeŋko ine beherâ
mocwâc mamana gie bazemec.

33 Susu kiruŋko itiriŋkecupene wokeman fuaekac. Njic moc e sâkenao hepene soc ruaekac, â njic maŋbâiŋ ejarepene zika fuaekac.

31

Njicwofuŋ mocte uŋsawanj dâŋ

¹ Njicwofuŋ Lemue e neŋgoc-ticnezi dâŋ kecziŋuc âzâcne qazuc ewec:

² “Joroc ŋokâ-nane, go nunumu-nanere fârine hâcne, no wemo dâŋ moc gazapemu? ³ Go tâpirige sasec gieo mi qâmiezemec, â monenŋe i ŋokac jaŋerao mi sipirickezemec. Manakic, iŋucne jaŋe njicwofuŋ wâc sipiric-jopambiŋ. ⁴ O Lemue, go manac: Njicwofuŋ jaŋe waiŋ opâ mi nânzepieŋ, â opâ sanaj gâcne irec andac wâc mi enzepieŋ. ⁵ Jaŋe opâ sanaj nâhuc sâcmutâc dâŋte nîkec-jopaekac, ehame njic qarâ suriŋne hone takirec-jopaenŋopieŋ. ⁶ Opâ sanaj i njic zâic sâko manahuc hâmozo enŋopieŋ jaŋere biŋe. ⁷ Jaŋe hâcne nâhuc bawaha qaŋane â busâqoc faio juenŋopieŋ irec nîkec-jopazejec.

⁸ “Go njic nânŋuŋne â ba bititicne jaŋere dâŋ muhuc bafic-jopazemec. ⁹ Go jaŋe bafic-jopahuc dâŋŋenîc mutiŋnezemec, ehuc njic waha qaŋane â qarâ suriŋne jaŋere dâŋ fâretîŋ jaha muhuc dopec-jopazemec.”

Nokac bianŋere dâŋ

¹⁰ Mozi ŋokac bianŋe moc sâcne bâfuaocmu? Nokac bianŋe moc e qânâ furi sâko irec sâc sirickeekac.

¹¹ Ehame ŋowe-ticnezi erao roweckerâ juhuc batac qatac mi eocmu.

12 Nokac iŃucne e juŃeekac sâc Ńowe-ticne busâqoc moc mi bâfuacnehuc biaŃne jaunkehuc juekac.

13 E qâoma moc mi ehuc he fufu â Ńaqi qoruc qâqâtâ gie zuzuhuc jaha baekac.

14 E mafa woke iŃucne nânâ wiac mâreŃ zorickonec rome fisiekac.

15 E furic qârurure faharerâ wiacfâc-ticne jaŃere nânâ rike bâmoc ehuc kiŃaŃ narufâcne giedâŃ mujareekac.

16 E gie hehe mâreŃ moc honerâ e jahac gie bahuc moneŃ hotâckeekac izi furine baocmu.

17 E gie zoqac sasananehec baekac.

18 E wiac ebac ehuc irec maname fârine sa-sawa eekac, ehame gie bahuc juhame Ńafe zâŃiŃkeekac.

19 E he fuocte muc jâmume feekac.

20 E Ńic hapetac â qarâ suriŃne jaun bacjopaekac.

21 E wiacfâcne jaŃere zoc bocjaha roekacte mâmâteŃ dameŃko jaŃere mana mezac mi eekac.

22 E fofo baekac, erâ wâc Ńaqi qoruc-ticne qâtâekac.

23 IŃuc eme Ńowe-ticne e zâŃe biŃehec ehuc Ńic micne juekac.

24 Nokac e maŃguc â hewiac furâ nareŃ gareŃ tomao furire râeekac.

25 E sasananehec jume Ńic jaŃe manacŃepie fefene eekac, â juku zâhec wiac fuaocmu irec mi hâwickeekac.

26 E micticnaonec maŃqârâŃ â âgo miriŃ dâŃ sawa wahaekac.

²⁷ E damerŃ sâc gie zoqachec bahuc wiacfâcne jaŃe hone bafic ejareekac.

²⁸ Ehamer naru motecfâcne jaŃe manacnepie fefene eha Ńowe-ticnezi mumbiankeekac.

²⁹ Ehuc ziŃuc âzâcneekac: “Ńokac gâcne jaŃe bianŃe jaha, goki ine jaŃere sâc sirickehuc bianŃe jâmbân jukomec.”

³⁰ Sahaczi babanic i eatuc-ticnehec â sahad hawari bianŃe i oomaene, Ńokac moc WofuŃ aran bacnehuc juocmu e ine mumbiankezo.

³¹ E gie-ticne sasawa baekac irec furine roze-jeç, ehamer Ńic Ńokac jaŃe zeŃgoma muac baafec ecnenzeŃpien.

lxxxviii

Kâte Bible
The Holy Bible in the Kâte language of Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Kate long Niugini

copyright © 1978 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Kâte (Kate)

Translation by: Bible Society of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-02-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Apr 2023 from source files dated 9 Feb 2023

76869875-8293-5126-8b67-c576c145ac3c